

Samvirke

15. december 1956 · 29. årgang nr. 22 · K

JULEN 1956

SÅ ER DET JUL IGEN...

„God dag, kasserer, jeg kommer skam til at have lidt penge til julen. Og Mette skal også have tømt sin sparebøsse, så hun kan købe julegaver til far og mor.“

„Ja, bedstefar, og du kan tro, den er tung.“

„Jah, men det er jo også dine sparepenge for et helt år. Næste år skulle du gerne spare endnu mere, så du kan gå hen i banken og få tømt bøsken flere gange. Så kan du sætte pengene ind på en bankbog, og dér kan du så lade dem stå, indtil du får brug for dem. Kan du huske, hvad det var, manden dér sagde til dig, da du var med mig herinde sidste gang?“

„Ja, bedstefar, han sagde, at her i banken var de altid glade for at se de små ... små ..., jeg kan ikke huske mere, bedstefar.“

„De små indskydere, lille Mette.“

„Små indskydere – er jeg sådan én, bedstefar?“

„Nej, min pige, du er ikke en af de små indskydere endnu, men det kan du blive. Når du begynder at sætte dine små penge i banken, så er du en af de små indskydere, som jeg er sikker på, at banken altid er glad for at se.“

Ja, de små indskydere – og det er naturligvis alle, både voksne og børn, som ikke kan spare større summer – er altid meget velkomne i banken.

Kom med de små beløb – De vil blive forbavset over at se, hvor meget det i grunden bliver til, når man regelmæssigt sætter småbeløb ind på en bankbog – og renterne tæller jo også med. Ikke mindst her op under jul er der mange, som er glade for, at de året igennem har sat et beløb til side på en bankbog, hver gang de havde mulighed for det. Har De ikke gjort det før, så begynd i det nye år, og lad Deres børn gøre det samme, for husk på det gamle ord: Mange bække små gør en stor å – også de små beløb tæller, de bliver i det lange løb til store penge.

Og hermed takker vi vore mange læsere for året, som nu går på hæld og ønsker Dem alle en rigtig glædelig jul og et godt og lykkeligt nytår.

ANDELSBANKEN

A. m. b. A.

Julens virkelighed

JULEN ER kommet med solherv for hjerterne bange. Hvor vi dog i år trænger til at høre det. For atter synes verden helt at ligge i det onde leje. Hver dag bringer bud derom, om sult og nød, lidelse og død. Vi ved ikke rigtig længere, hvorfra vi skal tage modet.

Jo vi ved: Julens budskab viser os vej. Hvor mørkt det end er omkring os: rådvilde er vi ikke. Vi ved godt inderst inde, hvad vi skal, vi ved godt noget om, hvor glæden har sit hjem. Vi må og kan finde ind til julens virkelighed, som er og bliver: *os er en evig frelser født*. Den kendsgerning kan mørket ikke skjule. Måske tværtimod. Det er i de mørkeste tider, at vi længes dybest efter lyset. Det lys, som i det høje bor. Selve julens baggrund er vor nød. Vore salmedigtere ved derom. Den fromme Poul Gerhard er måske den, der bedst har sammenfattet julens virkelighed: vor nød og Guds kærlighed:

*Gud vor Fader, gav i nåde,
julenat
os en skat
berlig over måde,
for at frelse os af nøden
steg herved
kærlighed
stærkere end døden.*

Når det var for at frelse os fra al vor nød, at Guds kærlighed steg herved, så

forstår vi måske, at netop i en stridende og lidende verden, kan det blive jul. Det er en forunderlig erfaring, at det menneske, der har den dybeste hjertesorg, kan få den rigeste juleglæde. Det var ud fra egne oplevelser, at Brorson skrev: og knuste hjetter føler bedst, hvad denne store frydefest for glæde har at bringe.

Død og grav og mørke kan ikke hindre jul. De kan hindre, det vi kunne kalde julens idyl, men ikke julen selv. I en bog, der udkom for en halv snes år siden, fortæller en professor om sin mor og sit barndomshjem. En af hans søskende var død og blev ført til kapellet selve juleaftensdag. Da de kom hjem, tændte mor juletræet, ganske som hun plejede, fortæller han, og hun foreslog, at vi skulle synge: Du Herre Krist, min frelser est, til dig jeg håber ene.

Det er julens virkelighed, at det kan blive jul på trods af alt. Julen ejer et indre – „trods alt“ – som ingen død kan døde. Det er til dette „trods alt“ at vort håb knytter sig, at hvor mørkt det end kan blive, så vil selve juleevangeliet bryde igennem. Det evangelium, der forkynder en guddommelig kærlighed „stærkere end

råde. Fornægtes julens budskab, tages det ikke imod, bliver livet her et helvede.

Julen afskaffer ikke alt det onde. Trods Guds kærlighed er sorg og nød her lige-fuldt.

Men vi lever ikke længere i en håbløs verden.

Der er tændt lys i mørket. Himlens lys kom i Jesus Kristus til jord.

Og hele hans liv hernede fortæller os, hvordan han altid og under alle forhold bøjede sig til den faldne ned med korset på sin skulder, til hver lidende på jord – og til os sagde han og siger: følg mig. Det er ved at følge ham, vi får den sande juleglæde i eje. Gud hjælper os til, at vi i år med åbent sind må tage imod juleevangeliet – så det må få magt i os. *Da*, først da, bliver julen virkelighed vor virkelighed; *da*, først da, får vi virkelig jul i Jesu navn.

Og da kan vi synge for og med hinanden til trøst og opmuntring:

*Priser, brødre, hvor I bygge,
det Guds ord,
som til jord
kom med liv og lykke.
Genlyd, jul, af toner søde,
som med klang
engle sang:
Kristus lod sig føde!*

AF
SILIAM BJERRE
TEGNING: LISBETH RYWALD

Ude eller hjemme, i glæde
eller sorg – altid har oplevelser
eller stemninger i og
omkring julen fæstnet sig dybt
i menneskers bevidsthed.

Følgende er et tilfældigt og kalejdoskopisk udpluk fra breve og bøger.

Sådan oplevede de julen

DYSTERT MINDE

Arkitekt H. KORNERUP giver i sin bog: *DANSKE I TYSKE KONCENTRATIONSLEJRE, en skildring af tilværelsen i den berygtede Dachau-lejr, og fortæller om julen blandt andet:*

Juleaften 1943 henvendte to nordmænd sig til SSerne. De fortalte, at nordmændene var skuffet over, at der ikke var arrangeret noget som helst ekstra i anledning af julen. SSerne opfattede det som mytteri, og begge nordmændene blev hængt, mens kammeraterne så på det. Pastor Madsen fortalte, at polakkerne bad om tilladelse til at gå i kirke lillejuleaften. De fik tilladelsen, og polakkerne blev efter kirkegangen opstillet til hjemmarch fra lejrkapellet til deres blok. Pludselig åbnede SSerne ild mod dem med deres maskingeværer og alle 2300 mand blev skudt.

TILBAGE I CIVILISATIONEN

Om sit møde med civilisationen skriver han i erindringsbogen *UKENDT MAND TIL UKENDT LAND*:

I halvfjerdsindstyve dage havde jeg slædet de 1500 kilometer fra Flaxmanøen hertil, som oftest alene, altid i mørke, storm og snedrev, og en snes hunde var blevet slidt op på rejsen og tre slæder kørt til pindebrænde. Jeg kørte ind Candle City (Alaska) sent juleaftensdag.

Jeg sad i restauranten og prøvede at lokke en godbid ned, da der udbød et heftigt larmende skænderi blandt den flok mænd, som stod ved baren og drak whisky af ølglas... Der blev nogle sekunders stilhed, da en af de brede mænd havde udslynget så fornærmende påstande om modpartens vandel, at jeg var klar over, at handling nu måtte afløse ord. Det skete.

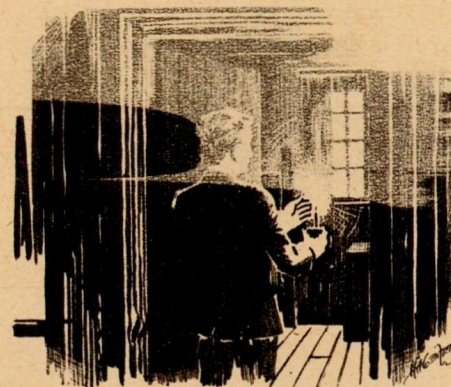
Med venstre hånd tog jeg den ene af de vægelse sin skedekniv ud af dens beskyttende bælg og drev den dybt i modpartens mave... Drabsmanden lænede sig tungt mod baren og tørrede den blodige hånd af på sine bukser.

„Ja, det er noget andet end din en-somme flakken omkring i mørket derude på kysten,” sagde værten. „Sådan er det at komme til civilisationen igen!”

SVENDBORG I SNE

Den danske digter JOHANNES JØRGENSEN, der var gået over til katolicismen, og som tilbragte det meste af sin tid i byen Assisi mellem Firenze og Rom, skriver i bogen *DEN RØDE STJERNE* om julen i barndommens by, Svendborg:

En italiensk vinterdags milde sol skinner ind over det papir, hvorpå jeg skriver disse linier, og de katholske juleklokker kimer så jublende paradisk, som klokker Flint i Svendborg aldrig formåede at ringe. Og jeg sidder i en gammel kulturstad midt mellem Firenze og Rom og blandt alle de blå bjerge. Men alligevel, alligevel – om jeg blot endnu en julenat kunne lyse mig over loftet i det gamle hjem ved skæret af en stump julelys, smeltet fast på en tændstikæske, og gå til ro i gavlkammeret, hvis vinduer er tykt tilgroede af isblomster, så at man må ånde på ruden for at få lidt lys. Men kigul frem, hvor i sne og lande med søer...

ta' på Julemarked i Brugsen

- og få mest ud af husholdningspengene

OLUF HUNGERS JUL

I DANMARKS RIGES KRØNIKE beretter SAXO om den jul i år 1095, da onde tider vendtes til bedre kår. Oluf Hunger havde været med til at dræbe Knud den Hellige, som straf havde Gud sendt hungersnød over Danmark:

Nød og elendighed bredte sig rundt om i landet, og mange døde af sult. Da kong Oluf den sidste jul, før han døde, skulle holde jul, havde han ikke brød nok i huset. Han søgte højt, han søgte lavt, men han fandt alt tomt. Da blev han ilde til mode. Han holdt hænderne for ansigtet og græd, at han kun havde så mager kost at byde så mange julegæster, og han fandt, at det var den største skam og vanheld at sulte på denne signede dag. Derpå holdt han bøn og bad sin Gud og skaber om at vælte sin vrede mod folket over ham alene. Gud opfyldte hans bøn og kortede hans liv. Så ofrede kong Oluf Hunger sit liv for sine elskede landsmænd. Hungeren gik i graven med sin ophavsmænd, og straks efter hans død vendte man faste til overflod.

VENTEDE PÅ FAR

I en af sine erindringsbøger: UNDER ÅBEN HIMMEL, beretter MARTIN ANDERSEN NEXØ om fattigmandskår:

Juleaften sad vi og ventede på far fra om middagen. Juletræet havde vi slået af hovedet og de beskedne gaver også. Nu gik det om selve maden. Vi havde ikke noget i huset af nogen slags. Far skulle komme med pengene først, og juleaften måtte han da komme hjem med lidt, bare et par kroner. Det blev mørkt. Vi tændte ikke lys, men sad ind til hinanden og lyttede. Fars skridt kendte vi på lang afstand. Selv lille søster kendte dem. Men de ville bare ikke lyde. De små begyndte at græde, og da butikernes lukketid nærmede sig, græd også mor. Og midt i al forvirringen kom min broder Georg stormende ind, dygtig blåfrossen. Han greb i lommen med sine valne fingre og smed en håndfuld småpenge på bordet. Tæt ved en krone var der ialt. „Dem har jeg hugget fra far,” sagde han forpustet. „Jeg vidste jo, at I ikke havde noget, så huggede jeg dem fra ham og stak af.”

H. C. A. I GRÅ KJOLE

Kommandør Wulff, der var chef for kadetskolen på Amalienborg, havde i 1825 sammen med sin hustru inviteret H. C. Andersen på juleferie, mens digteren endnu var elev på Slagelse latinskole. Lillejuleaften skriver H. C. Andersen disse linier. (Festen, der er på tale, er et kadebal på slottet, hvori kong Frederik VI også var gæst):

Nu kom selskabet. De forgyldte sale skinnede ved lysekronernes solglans. Jeg kom ned i frakke, men da jeg så Wulff tale med sin kone, anede det mig, at jeg ikke kunne vise mig i frakken. Ærligt spurgte jeg da fru Wulff. – Ja, har De kjole, er det bedre! Jeg kom i min grå. – Ja, det er langt bedre.

Nu strømmede selskabet til huset, men alle var sorte, jeg kun grå. Thi kunne jeg hverken stå eller gå. Kun Oehlenschläger talte med mig, jeg følte mig forlegen. De antager mig vist for en opvarter, og Lotte Ø. skal se mig således, o, hvilken kval. Jeg gik straks op på mit værelse, gik i seng, forbandede min skæbne, at jeg ikke havde smukke klæder. Kareterne rullede udenfor, og ideerne rullede inde i mit hoved.

VED VESTFRONTEN

En sønderjyde, som oplevede den første krigsjul ved fronten i Frankrig, skriver ånden juledag 1914 hjem til sin familie:

Julemorgen var jeg oppe klokken 5 for at forrette min tjeneste i køkkenet. Det var blevet stille, stjerneklart frostvejr, og jeg studsede, stod som forstenet: Ikke et eneste skud hørtes. Lydløs stilhed over hele slaglinien. Opad dagen kom nogle af vore folk og fortalte åndeløst om noget højest mærkværdigt, de havde oplevet. De havde været nede i vore skyttegrave, og ingen af parterne løsnede et skud. Engländerne spillede fodbold ovenfor deres skyttegrave, man råbte over til hinanden, og enkelte besøgte endog modstanderne i deres skyttegrave. Stiltiende var man blevet enig om at holde julefred.

DET STORE LOD I LOTTERIET

Den 24. december 1874 sendte I. P. JACOBSEN fra København en julehilsen til sin broder. Grosserer Brandes, som omtales i brevet, var fader til broderne Georg og Edvard Brandes.

Kære broder! Glædelig jul! Her er ikke mere nyt end bag på min hånd – frost den ene dag – tø den anden. Hvem der nu sad fanden i vold ved Genfersøen eller sådan et sted i denne nedrige vintertid. Jeg spekulerer stadig på at rejse, men det bliver ved spekulationen. Dersom Vorherre ville gøre sig gode venner med mig, skulle han lade mig vinde det store lod i lotteriet.

Jeg sidder ganske stille og skriver ved siden af et glas banco – så nu drak jeg din skål. Juleaften skal jeg være hos grosserer Brandes, nytårsaften hos Edv. Brandes. Jeg har skrevet en lille novelle: Et skud i tågen, den bliver trykt med det første. Viggo er rejst til Menton ved Middelhavet (bugten ved Genova) og bliver der i vinter, han var meget hæst, da jeg talte med ham sidst og svor på, at han kun havde en lunge. Jeg skal hilse dig fra Edv. Brandes, han var her i dette øjeblik. Og nu god nat.

HAM MED DET ENE ØJE

Det er ikke julestemning, der præger Kristian IV, da han juleaftensdag 1644 efter det berømte slag på Kolberg Heide, hvor han mistede det ene øje, skriver til sin svoger Korfits Ulfeld:

Du skal kalde for dig alle doctores medicinae og dem befale, at de skal lægge hovederne sammen og konsultere, hvad jeg skal bruge, at jeg kan blive restitueret i mit hoved, hvorudi jeg kontinuerlig har været besværet, som om jeg altid var drukken, siden den tid det højre øje fik skade. Om natten kan jeg, Gud være lovet, vel sove en fire timers tid, og når jeg da står op og bliver en time eller to oppe, da kan jeg siden sove en time eller to igen. Om eftermiddagen ved tre slet indtil fluks ud på aftenen er jeg så søvnig, at jeg næppe kan holde mine øjne åbne. Dog når jeg sætter mig ned at sove lidt, da forgår det mig udi et kvarter eller mindre. Farvel. Kristian.

Juletræet tændes i fyrskibets messe.

aften! Kokken serverer et glas varmt rom, det er kongens hilsen til alle søfolk i forsvarsministeriets skibe.

På dækket er døgnet rundt to mand på vagt. De, der har vagt under julemidtdagen får naturligvis langet en bid gåsesteg op – som en forsmag på, hvad der venter, når de kommer ned i varmen.

Resten af juleaften finder man besætningen i skibets kamre. I juledagene hører man radio, spiller kort eller læser i de ny erhvervede bøger. Julestemningen varer faktisk ved lige til træet en dag, ribbet for alle nåle, går udenbords.

syv måneder ombord og fem måneder i land, som oftest med skift hver 30. dag.

Aflønningsforholdene har altså bedret sig betydeligt siden 1835, hvor det første fyrskib – *Læsø Trindel* – udlagdes. Dengang var besætningen seks måneder ombord og fik derefter otte dages frihed i land!

Ondulater til søs

Matroserne i fyrskibene har otte timers arbejdsdag. Det vil sige, at alt rutinearbejdet: renholdelse og eftersyn af fyr lampe, maskine o. s. v., foretages om formid-

ET STED UDE

INDE PÅ LAND er husmødrene i gang med at stege julegæsen. Sidste hånd lægges på pyntningen af juletræet. Julestemningen er kommet, og det er næsten som om lidt af den er nået helt herud på fyrskibet *Skagens Rev*, der ruller tungt i de hvidbræmmede bølger, mens vinterblæsten spiller i fyr lampe og i radioantennen.

Et par af besætningens mænd står på forskibet. De har deres hjem inde på kysten, og i kikkerter søger de at finde husene, hvor familien nu skal til at fejre jul. Men det tiltagende mørke udvisker snart konturerne, mændene stamper ned i fyrskibets messe.

Firs af Danmarks tolv tusinde sømænd tilbringer julen i skibe, der ikke kan sejle, i vore tolv fyrskibe. For dem varer julen en hel måned, nemlig til næste vagtskifte. Fyrskibsfolkene har for længst vænnet sig til de særegne betingelser for deres arbejde, og julen på et fyrskib adskiller sig egentlig ikke meget fra julen andre steder. Faktisk mangler kun „mor i køkkenet“.

Men hele fyrskibets besætning har deltaget i udsmykningen af messen og har været med til at pynte det lille juletræ, hvis top man måtte kappe en bid af, så stjernen kunne komme på uden at den skrabede mod loftet. Julegæsen har de sidste dage hængt i rigningen for at holde sig rigtig kold, men nu er kokken i gang med julemiddagen: Gåsesteg med rødkål, og som dessert ris a la mande.

Kaptajn og mandskab spiser sammen, og radioen leverer underholdningen. Efter middagen tændes juletræet, som af hensyn til skibets noget ukontrollable bevægelser er forsvarligt fastgjort. Mændene tænder julecigaren og tager fat på brevene og pakkerne. De sidste er dynget op under juletræet, og på dem alle sammen er mænnende påskrifter: Må ikke åbnes før jule-

Man skal være i besiddelse af et særdeles omgængeligt sindelag, og man skal kunne holde sig selv beskæftiget, hvis man vil gøre sig håb om at udholde tilværelsen på et fyrskib. Den, der keder sig, eller ikke kan indordne sig sammen med andre, bliver ikke gammel i et fyrskib.

6 måneders arbejde - 8 dages frihed

Normalt går døgnet ret begivenhedsløst. Men når det blæser op, eller hvis det falder ind med en tågeperiode, er alle mand på vagt. Skibet er med godt tre hundrede meter jernkæde fortojet til havbunden, og da de fleste fyrskibe ikke har motor til fremdrift, er deres manøvre dygtighed næsten lig nul. Sirenen går så uafbrudt, mens tågen spærre for udsynet.

Men dette er ikke altid nok. Man vil endnu huske, hvordan for eksempel fyrskibet *Gedser Rev* blev påsejlet to gange lige efter hinanden. Livet er ingenlunde ufarligt ombord i fyrskibene, når vejrguderne raser.

Af de tolv fyrskibe, fyr- og vagervæsenet disponerer over, ligger de ti inden for Skagen, og de to i Nordsøen, nemlig ER1 og Vyl, begge i „tvangsruterne“ til Esbjerg. Disse to fyrskibe indtager sammen med Skagens Rev en særstilling. Vind- og vejrforhold har et stort ord at skulle have sagt, når mandskabet skal udskiftes. Mange gange har søen forhindret, at man kunne sætte båd ud fra inspektionsskibet, der befordre mandskab og proviant til fyrskibene. Så måtte man nøjes med at få nye proviantforsyninger og posten bragt over ved hjælp af en line, og iøvrigt afvente bedring i vejrforholdene, så mandskabet kunne få afløsning.

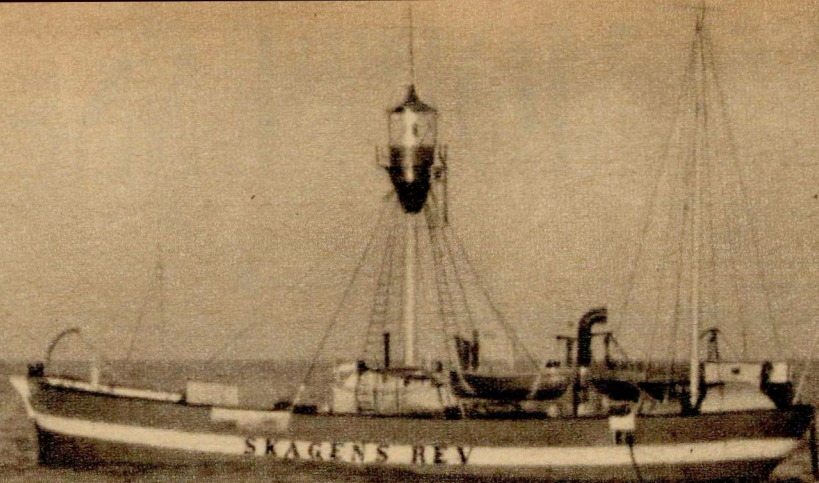
Et fyrskib har i reglen en besætning på 8-11 mand, fordelt i tre hold med to førere. Mastroserne har 30 dage ombord og 14 dage i land. De to førere har årligt

dagen. Resten af dagen holder man fri. Føreren har derimod sine meteorologiske observationer hver anden time at passe. Han skal pr. radio give besked om temperatur, vindstyrke, vandets saltholdighed o. s. v., og fyrskibene er en af de afgørende årsager til, at de danske vejrmeddelinger er kendt for deres pålidelighed. Fyrskibene i Nordsøen har iøvrigt en lille bibeskæftigelse, idet de afprøver fiskegarn for Teknologisk Institut.

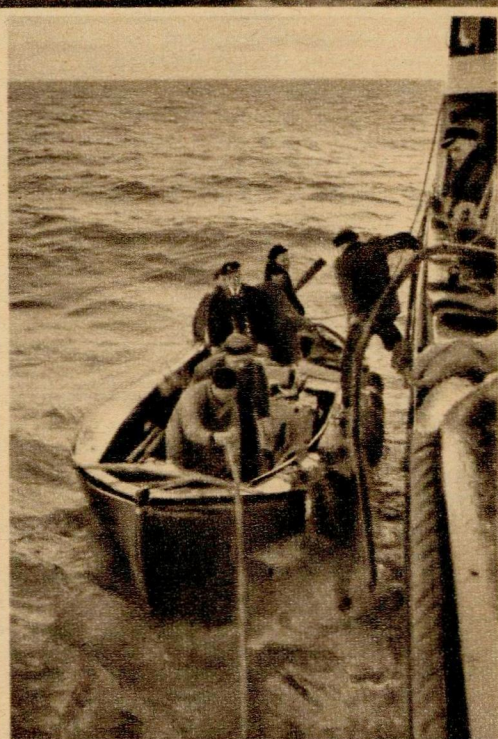
Fritiden er det afgørende problem for en fyrskibsmand. Der bliver læst uoverskuelige mængder af bøger. Folkene uddanner sig i sprog eller læser til specialuddannelser. Men håndens arbejde er sat i højsædet. Mastroserne laver træskærerarbejder, een bygger minutøse skibsmødeller, som anvendes som kirkeskibe, en anden har kobbersmedarbejde som hobby, mens andre igen indbinder bøger. Man fletter måtter og knytter garn. Kvindelige sysler som filering af gardiner eller strikning er meget anvendte former for tidsfordriv. Kaptajn *Worm* på Læsø Nord fyrskib er en yderst habil strikker og holder næsten hele familien forsynet med strikarbejder. Kaptajn *Skjoldborg* fra Skagens Rev fyrskib går ikke af vejen for håndskomageri. Fine slippers og sko stammer fra hans værksted. Andre steder går tiden med fotografering og maling. På Kattegat Sydvest fyrskib arbejder hele besætningen sammen om opdræt af ondulater. Fyrskibet er i den anledning blevet udrustet med et stort flyvebur til de spraglede fugle, som familiemedlemmer i land efterspørger livligt.

Men alligevel kan tiden på et fyrskib falde lang. Man vænner sig naturligvis til ensomheden, men som en gammel matros fra *Læsø Nord* engang svarede, da han blev spurgt, om han var tilfreds som fyrskibsmand: „De første tyve år er de værste. Resten går af sig selv...“

HAVET

Gaverne og brevene har ligget gemt, forsynet med advarende påskrifter: Må ikke åbnes før juleaften.

En af de heldige, der skal have fri for tjeneste i juledagene, springer fra fyrskibet ned i inspektions-skibets båd.

Gåsestegen under sagkyndig behandling af skibskokken. Gåsen har hængt i rigningen for at holde sig kold. Juleaften dufter fyrskibet af gåsesteg og rødkål.

Et „nøgle garn“, en vældig trosse, sække med brændsel og andre vigtige forsyninger føres over til fyrskibet.

MORTENS JULEAFTEN

DET MØRKNEDE i Ingvar Hansens gård, skønt klokken ikke kunne være stort mere end fire. Pigen gik med et uldent tørklæde over hovedet og bar vand ind.

Husmanden kom frem fra tærskeloen, han stod i døren og pillede avner af sine bindeærmer, hvorefter han tog yderfrakken på og gik tværs over gården hen mod indhuset.

„Du kunne gerne hjælpe mig at bære vand ind, Morten,“ sagde pigen og tittede ud af det store klæde.

„Det kunne jeg sagtens,“ svarede Morten og smilede ad spøgen, han gik ind i gangen, bankede træskoene af og lattede klinken til stuen.

Der var varmt som i en badstue, stuens lugt var velstand; der var bleven spist god mad derinde gennem årene. Konen stod ved bordet og rørte æbleskivedejg.

„Det er Morten,“ sagde hun ind ad sovekammerdøren. Ingvar Hansen kom frem i bluseærmer og med store sivsko på.

„Ville du noget, Morten?“ spurgte han og satte sig gabende op for bordenden. „Ja nu var Morten da færdig for i dag – så og så mange traver.“

„Han havde ellers tænkt . . .“

Ingvar Hansen røg på piben og ventede. Morten mente at bede om, hvad han havde til gode.

„Vi plejer jo at regne sammen hver ugedag,“ sagde Ingvar Hansen.

Nå ja, det gjorde de jo også, det var rigtigt.

„Ja så . . .“

„Men du kan godt få din betaling for de fire dage,“ sagde Ingvar, „det skal der ikke være noget i vejen for.“ Ingvar gik ind i sovekamret og smækkede med en nøgle derinde.

„Ja, for jeg havde tænkt at skulle til byen,“ sagde Morten højt og befriet – „efter apotekersager.“

Ingvar kom tilbage og begyndte at tælle op på bordet.

„Se værsgo,“ sagde han. „Der kommer til at mangle en øre, men jeg har kun en tøre, kan du bytte den?“

Det kunne Morten ikke, han tav og talte pengene til sig.

„Kan du ikke bytte den? ja, så kan du have en øre tilgode.“

„Åh,“ Morten lo, „det kunne skam være det samme.“

„Da vil jeg ikke tage ører af dig,“ sagde Ingvar noget bus og skød tøren frem. „Så kan du skylde mig en.“

Morten blev ked af det, han tav og stod med huen.

„Ja, men når du skal til byen,“ sagde Ingvar, „så kan du gå ind til købmand Møller og tage noget med for mig. De ved besked. Når du skal vejen.“

„Det skal jeg nok,“ sagde Morten lettet, „jo det skal jeg nok. Købmand Møller – jo.“

Det havde ikke været Mortens mening at gå til byen den aften, men så bestemte han

sig dertil. Han stod lidt og lod øjnene løbe rundt.

„Nu vil jeg sige glædelig jul!“

„Glædelig jul, Morten,“ sagde konen.

Så satte Morten huen på og kom afsted.

Tøren var bleven liggende på bordet. Ingvar tog den og lagde den ind i pengekassen.

Morten skulle først hjem og have sagt fra. Klokken blev fem, inden han kom af sted til købstaden. Der var to mil dertil, Morten kunne være tilbage henad ti, når han skyndte sig.

Det var temmelig mørkt, men sneen lyste; Morten kom op til landevejen og gik stærkt til, han havde vinden på ryggen. Klokken var syv, da han nåede byen; det var begyndt at sne så småt.

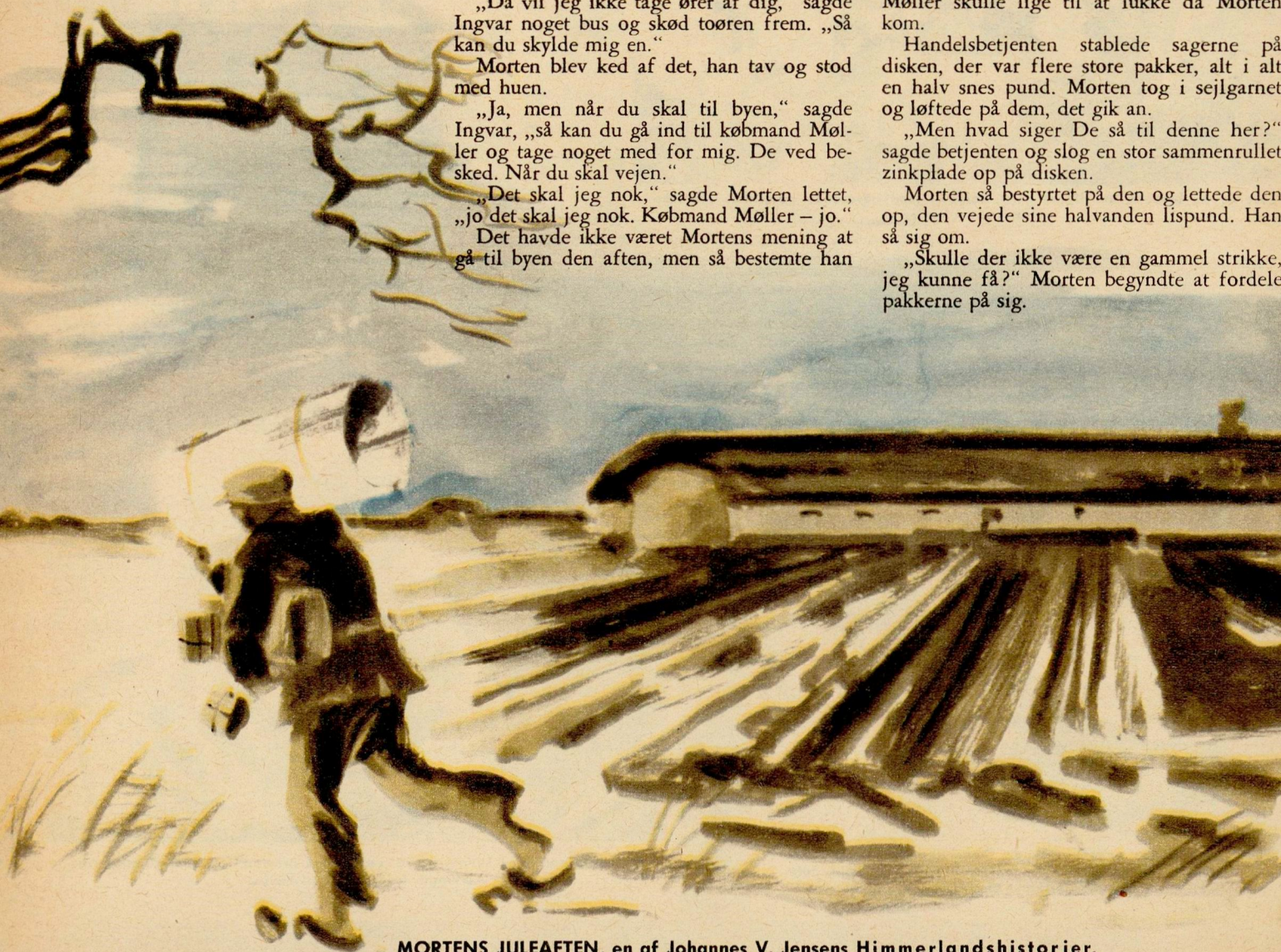
Morten besørgede sine småårinder, han var på apoteket, og han var inde og købe et fjerdingpund kaffe, sukker og andet pilleri. Han købte også for ti øre brystsukker, „det var til tøsen,“ forklarede han. Så gik han hen efter de sager til Ingvar Hansen. Købmand Møller skulle lige til at lukke da Morten kom.

Handelsbetjenten stablede sagerne på disken, der var flere store pakker, alt i alt en halv snes pund. Morten tog i sejlgarment og løftede på dem, det gik an.

„Men hvad siger De så til denne her?“ sagde betjenten og slog en stor sammenrullet zinkplade op på disken.

Morten så bestyrtet på den og lattede den op, den vejede sine halvanden lispund. Han så sig om.

„Skulle der ikke være en gammel strikke, jeg kunne få?“ Morten begyndte at fordele pakkerne på sig.

MORTEN

af
Johannes V. Jensen

„Jo.“ Handelsbetjenten bandt en tyk strikke om zinkrullen og hjalp Morten den på nakken. Betjenten havde travlt med at få ham af sted, og da Morten gik ud ad døren, stod han parat med jernstangen for at spærre døren, inden der kom flere.

Morten var godt belæsset, da han kom ud. Først da han var ovenfor byen på den fri landevej, mærkede han ret, hvor strid en nordenvind, han havde lige imod sig. Og det sneede med den. Det kunne nok blive en streng tur med så meget at bære.

Morten gik rask til; den sviende kolde blæst trykkede imod ham og peb med fin frostsne mod hans øjne og forbi ørene. Vinden tudede rigtig i begge ender af den store zinkrulle. Det var hæsligt, så tung den var. Morten standsede og flyttede den over på den anden skulder. Han gik kraftigt til, men kunne godt mærke, at han havde gået henvejen, han var stiv i benene.

Imidlertid holdt snefaldet op, det lysnede, og vinden blev klar, men den tog til i stivhed. Det blev rendfog, den nyfaldne, fine sne fæg langs grøfterne og ilede over den nøgne landevej. Ude på de øde brakmarker spillede lange snestrimler med vinden, lette slør fejede afsted, bag hver lille knold lagde sneen sig i ly.

Morten gik til, vinden gjorde stærk modstand, han måtte bøje sig forover og tage hvert skridt fra den. Frosten skar i hans ansigt, den tog især på næse og øren. Morten standsede og lagde sine pakker fra sig på vejen, mens han søgte at få smerten af ørene ved at gnide dem. Så gik han videre. Snoren hvori han bar zinkrullen, skar i skulderen; han havde skiftet så tit, at de var lige ømme begge to.

Vejen gik en sjælden gang forbi et hus, men for det meste lå den aldeles bar over landet, renfejdet af blæsten og hård som et gulv. Et og andet sted lagde sneen sig på vejen i pletter, der var aflange efter vindretningen. Ingen lyd hørtes i den skarpe vinter-nat uden sneens fine hvislen hen over markerne, en lyd som en meningsløs hvisken, snestøvets øde vise og vindens tyste berøring af et vissent strå, der ragede stridt op af sneen. Himlen var høj og klar i nord, skyerne skiltes derfra, det blev stjerneklart. Karlsvognen stod som en brosche af syv sitrende stene, nogle andre stjerner tindrede blåligt i den klare nat. Synskredsen lå lavt nede, den kom ilende frem med vinden bestandig, bøl-gende løse sneslør slæbte sig viftende og spillende langs grøfterne. I læ af overkøringerne dannede vinden en hvirvel og et tomt sted, hvor sneen lagde sig, driven begyndte at hule sig over sig selv. Hvor der var brinker eller diger tågede sneen ud med den fart, den havde, og dryssede i fine lag over driven nedenunder. Vinden legede i den døde kulde, vinden fejede og smøg sig over det forladte land.

Da Morten var kommet halvvejen, blev han dødelig mat. Vinden sparede ikke, han måtte blive ved at presse sig frem imod den, og pakkerne blev tunge. Især den zinkrulle; Morten bar den under armen en tid for at hvile, han bar den foran sig på begge arme som et svøbelsesbarn, og tilsidst læssede han den igen på sine ømme skuldre. Men det var snart lige meget nu, hvordan han stillede sig, det værkede endda i lemmerne. Morten satte benene frem og bøjede sig, vinden blæste benklæderne ind imod hans knokkelmagre ben. Han syntes, at den ene træsko blev så lav under hælen – skulle han have tabt beslaget? Morten standsede og tog træskoene af, stod på et ben med hosefoden hængende i luften. Jo han havde tabt hælingen – det var slemt; træet slides snart op på den hårde

vej. Morten læssede pakkerne på sig igen og vendte sig mod vinden. Han snusede kulden op i sin hede næse og glippede med øjnene, de var gruelig pinte af vejret, skønt han lukkede dem næsten i.

Morten skiftede igen zinkrullen, han bar den nu til en forandring helt nede på lænden. Han havde tre fjerdingvej tilbage, det var et langt, bart stykke vej. Fjernt ude til begge sider skimtedes enkelte røde lys, de holdt juleaften alle steder nu.

Morten kunne ikke holde varmen, han svedte koldsved, hans ben var hudløse hist og her iskolde. Han måtte vel skynde sig, men det kunne måske også være det samme, kan hænde det var lige meget. Han dinglede afsted og bar igen zinkrullen foran sig i begge arme. Af og til hvilede Morten ved at stå stille, han lagde ikke byrderne fra sig, fordi der var møje ved at tage dem op igen.

Så lang en nat det var, så evig en vandren mod den ædende vind, den stumme vind, og kulden gik gennem klæderne og krøb på det nøgne bryst. Morten huskede nogle gange, han havde haft det godt og sovet i varmen, det skulle ikke times ham mere, han skulle aldrig mere få lov at sove, så søvngig han var, så søvngig . . .

Sneen fæg som hvide lin, det fine støv rislede over vejen, det så ud som om den strømmede bort i hvide stribes.

Da Morten øjnede lysene i byen, stod han stille og duvede i blæsten. Han tænkte sig om og syntes, at han havde været ligesom „henne“. Uden at vide det havde han nok været ved at synke og glide ud . . . Tomheden havde haft sine arme om ham og hvisket ham i ørene om det gode ved hvilen, det velsignede . . .

Morten blev bange og gik til med sine sidste kræfter. Sveden brød ud på hans klamme krop.

Den sidste fjerdingvej gik Morten med små stive skridt næsten uden at bøje knæene, han holdt sig bukket helt forover og bar zinkrullen ind imod skødet med begge arme. Han kunne ikke lade være at ånde lydeligt.

Klokken var over elleve hos Ingvar Hansens, da nogen kom i gangen og famlede ved klinken. Det var Morten. Folkene sad oppe endnu og spillede om pebernødder.

Morten løste pakkerne af sig og lagde dem på bordet. Tilsidst satte han zinkrullen frem og så op:

„– Og så var det den der.“

„Den!“ sagde Ingvar Hansen, „den er ikke til mig.“

„Jo den er,“ sagde Morten, som om han ville håbe, den var til Ingvar, han så sig om med forundring.

„Nej, det er nok en misforståelse, den kender jeg ikke noget til, der må købmand Møller have taget fejl.“

Morten så ned med et udtryk, der fik dem til at le allesammen.

„Det har været en streng tur for dig,“ sagde Ingvar, „dine øren har fået kuld.“

„Ja,“ Morten havde gule vabler på ørene.

Juledagen over blev Morten liggende i sengen hjemme af træthed. Men ellers tog han ingen skade.

„JULEN ER nu ikke, hvad den har været,“ forkynder de ældre medlemmer af vor familie regelmæssigt hver juleaften, når vi alle sidder bænket om julekaffen og godterne, og fred og ro har sænket sig over de hærgede stuer. Hvorefter de til min ærgrelse indvikler sig i langtrukne, sentimentale samtaler om gamle juleminder.

På dette tidspunkt plejer jeg at trække mig tilbage med en eller anden tilfældig undskyldning. Af gammel erfaring ved jeg, at de kan blive ved i timevis med dette emne.

Det er meget forkert af mig at optræde sådan, og i år har jeg derfor besluttet at forbedre mig. Allerede i den varmeste højsommer, da en ven for at være morsom gjorde mig opmærksom på, at der kun var 153 dage til jul, fik jeg ideen. For at vise mine slægtninge, at jeg respekterer deres begejstring for gamle dage, ville jeg forære dem julegaver af den slags, man brugte omkring århundredskiftet, altså den tid, de omfatter med så hede følelser. Herved mente jeg at kunne berede dem en ægte glæde, eftersom de øjensynlig ligger på maven for alt, når blot det bærer prædikatet „de gode, gamle dage“.

Servantestel og knækflipper

Fra da af fik mit liv et nyt og spændende indhold. Hele min fritid gik med at opsnuse de gamle ting, som jeg havde hørt mine slægtninge tale om, når de mindedes deres barndoms og ungdoms jul. For at tilrettelægge mine indkøb på den mest korrekte måde, valgte jeg fra første færd den fremgangsmåde at støtte mig til annoncer i gamle aviser og butikskataloger. Dette indebar samtidig en anden fordel: Selv om jeg sædvanligvis fjerner prissedlerne på købte foræring – undtagen på dem, der har været dyrere, end de ser ud til – ville jeg i år sætte priser på alle julegaverne til min familie, men vel at mærke de priser, der gjaldt i de „gode, gamle dage“. Disse priser dvæler mine slægtninge meget ofte ved i deres vidtløftige tilbageblik, og jeg håbede, at de ville blive taknemmelige for dette mit saglige bidrag til debatten.

Sjældent har jeg haft så mange mærkelige oplevelser som i de forløbne måneder, mens mine efterforskninger har stået på. Jeg havde udarbejdet en lang ønskeseddel over de ting, jeg søgte, men hvor ofte har jeg ikke været ude for, at de handlende stirrede underligt på mig, når jeg forlangte håndsnoede paraplystativer, servantestel med hyrdebilleder, knækflipper, spyttevaser, eller hvad det nu kunne være. Bedre blev det ikke, når jeg for at forklare mig oplyste, at tingene skulle bruges

til julegaver. Så sendte butiksindehaveren vidende sideblikke til de andre kunder.

Hos marskandiseren

Da jeg allerede i august købte fodbadekarret til faster Henriette og glad fortalte marskandiseren og de omkringstående kunder, der interesseret havde set til, at det skulle være en julegave til min tante, gjorde alle ansigterne omkring mig nogle krampagtige synkebevægelser, som om de var syge. Og da jeg havde forladt butikken med fodbadekarret og et par kravestøvler under armen, kunne jeg høre, at der rejste sig en brøgende latterorkan bag den lukkede dør. Tålmodigt udholdt jeg dog alle lidelser. Mine bestræbelser var dikteret af en stor og ædel følelse af menneskekærlighed, som verden ikke forstod.

For mit indre øje kan jeg tydeligt se den glædelige overraskelse afmalet i mine kære, gamle slægtnings ansigter, når de pakker mine møjsommeligt erhvervede julegaver ud. For aldrig har jeg haft så mange nyttige og fornøjelige sager i min gavesæk som i år, og hvis man vil love mig at være tavs som graven, skal jeg allerede nu røbe nogle af hemmelighederne.

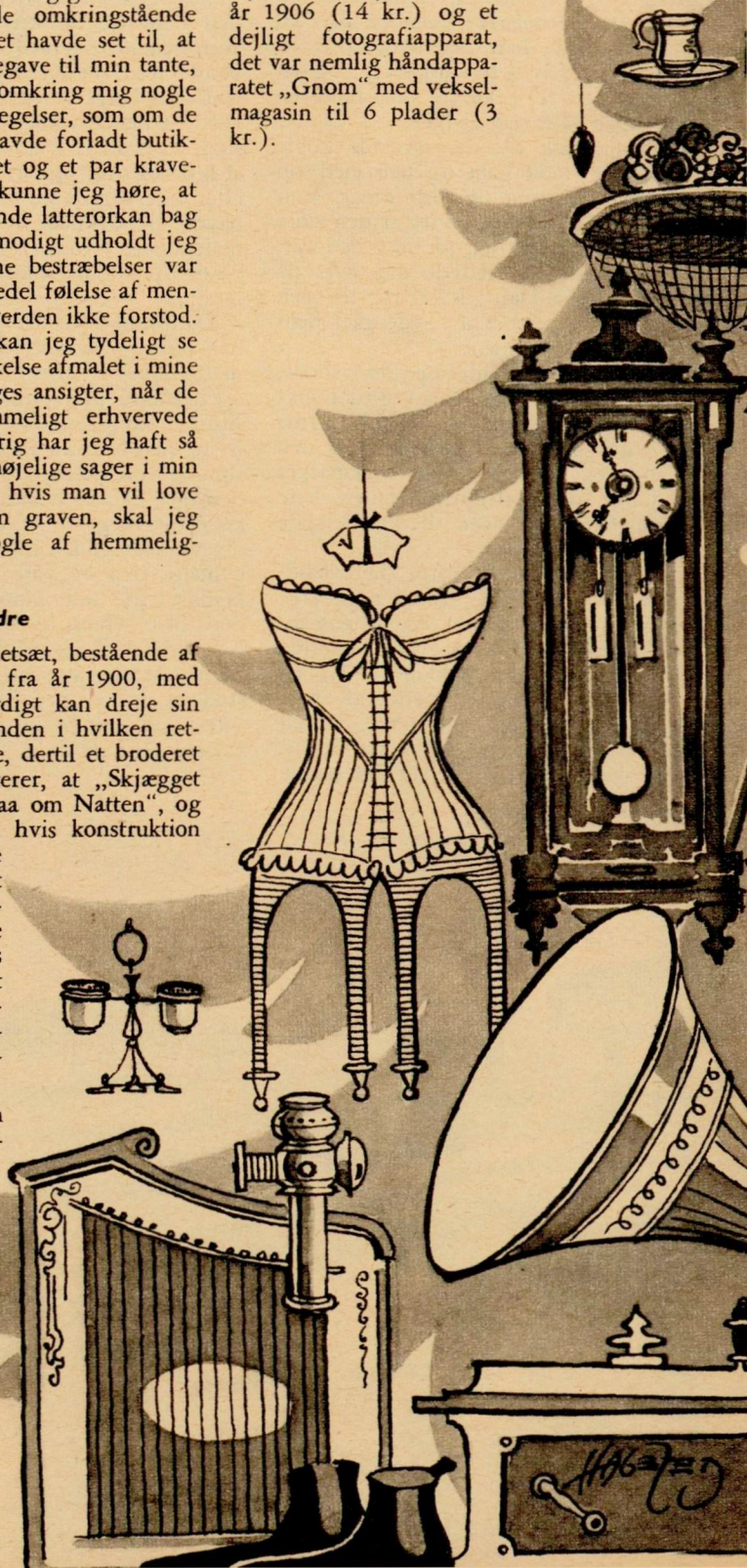
Til mine bedsteforældre

1. *Farfader:* Et toiletsæt, bestående af en original skægkam fra år 1900, med hvilken han kunstfærdigt kan dreje sin snurbart bort fra munden i hvilken retning, han måtte ønske, dertil et broderet skægbind, der garanterer, at „Skjægget bevarer sin Plads ogsaa om Natten“, og en „Schnurrbartkop“, hvis konstruktion hindrer denne stolte mandspyddelse i at blive neddyppet i morgenkaffen. Alle disse ting kunne „erholdes i enhver anerkjendt Boutik i Ind- og Udland“ for et halvt århundrede siden, formelst 2.31 kr.

2. *Farmoder:* En „musikalsk portemon-

naie“, der lader hæse melodier klinge, når den åbnes. Gammel pris: 3.01 kr. En rejsehue af pelsværk med busket fantasi-hale (11 kr.).

3. *Morfader:* En grøn rejsetaske, højeste mode år 1906 (14 kr.) og et dejligt fotografiapparat, det var nemlig håndapparatet „Gnom“ med vekselmagasin til 6 plader (3 kr.).

Til mine onkler

	Gammel pris
1 flaske „Hobro Aquavit“	0.50
1 flaske „Vestindisk Liqueur“	1.47
6 pund blikdunk m. sundhedssaft	3.90
1 natskjorte med kulørte borter ...	2.75
1 slag-zither	7.00
1 mekanisk trompet med 18 toner	9.00
1 halvanden meters merskumspibe	11.00

Til mine tanter

A. *Moster Amalie*: Husholdningspengekassen „Togo“, der åbnes med en nøglefri kombinationslås: „Uden at kjende Indstillingen kan ingen aabne den, da den kan stilles paa 2 Millioner 560.000 forskellige Maader, og det vilde vare 17 Aar at prøve dem alle“. Dertil et bølge-

frembringende gyng-badekar til sidde eller svedebad (50 kr.).

B. *Faster Leonora*: En automatisk lorgnetholder, bestående af en stålkapsel med selvoprullende kæde, til hvilken lorgnetten er fastgjort, den store nyhed på julemarkedet i 1907 (2 kr.). En fransk lampeskærm med letsindigt brusende blomsterarrangement, perlefrynser og rynkede silkebånd (12.47 kr.). En lyserød tyllskjole, rigt garneret med bånd, blonder og mellemværk (25 kr.).

C. *Faster Henriette*: Foruden det allerede omtalte fodbadekar, der nærmest er udformet i baroktidens arkitektoniske stil, skal hun have et sæt ægte skildpaddesnakkekamme med sølv og forsiringer (gammel pris: 3.75 kr.), en flaske lagret „Indisk Mundvand“ (1.50 kr.) og en broderet rokokko-taske med pailletter, perler og guld (gammel pris ukendt).

Fætre, kusiner, m. m.

Da flere af familiemedlemmerne under denne gruppe er i giftefærdig alder, omfatter mine gaver til dem bl. a. kobberpetroleuslamper, glitrende gaslysekroner, polstrede klunkemøbler, høje silkehatte, og fremfor alt blomstervaser i skønne farver til 3.60 „gamle“ kroner dusinet. Endvidere et nydeligt nipssæt med lysestage, blækhus, tændstikholder og platte, dekoreret med scener af Napoleons liv (16 kr.).

Navnlig glæder jeg mig til at se mine kusiners øjne stråle ved synet af luftige fjerboaer af struds til at lægge om skuldrene, pynteflipper og dameslips med brogede frynser, kæmpehattenåle, golfjakker med guldknapper og ikke at forglemme: Vifterne! Henrivende, metalglitrende vifter med eller uden håndmalerier og med stel af elfenben, skildpadde eller lyst perlemor. Om de fleste af herlighederne gælder for resten, at de ikke kan beskrives, de skal ses.

En julegave-mode, der for hængende hen over Europa omkring århundredskiftet, var korsetterne, som jeg naturligvis også har indkøbt et rigeligt udvalg af. De unge damer vil sikkert blive henrykte over nogle særlige pariserkorsetter, sidste skrig for 50 år

siden, i moderne, høje faconer med brocheret silke og stivet af med de blødeste fiskeben. Dengang kostede de 32 kroner stykket, en dyr og dejlig present.

En trædecykel med faste træben, beregnet til opstilling inden for hjemmets fire vægge, vil fremtidig sørge for at holde de overflødige pund borte hos fætter Johan. Til kusine Clara har jeg fremskaffet et sindrigt ansigtsmassageapparat, en sensation i skønhedsplejen før den første verdenskrig. Det betjenes ved hjælp af et håndsving og kan fremkalde indtil 4000 stød og rystelser i minuttet, hvilket føles „som en velgørende, dybtgaaende Siten i Ansigtshuden“. Herved fjernes – „uden Anstrengelse for den Paagjældende selv“ – årgamle rynker, nervøsitet, ansigtssmerter, forstoppelse og mange andre sygdomme. Vidunderet kostede i 1907 en bagatel af 31.50 kr.

Til børnene

Julen er først og fremmest de smås fest, og derfor skal også de have en prøve på gaver fra de „gode, gamle dage“, som bedstefar og bedstemor altid taler om med så megen beundring. Her er et skønsmøt udpluk:

Gammel pris

En fonograf (grammofonens forgænger)	45.00
Laterna Magica („tryllygte“ til lysbilleder)	6.00
Mekanisk frø (damernes skræk)...	1.00
Silkedukke	20.00
Fjedertrukken automobil.....	7.00

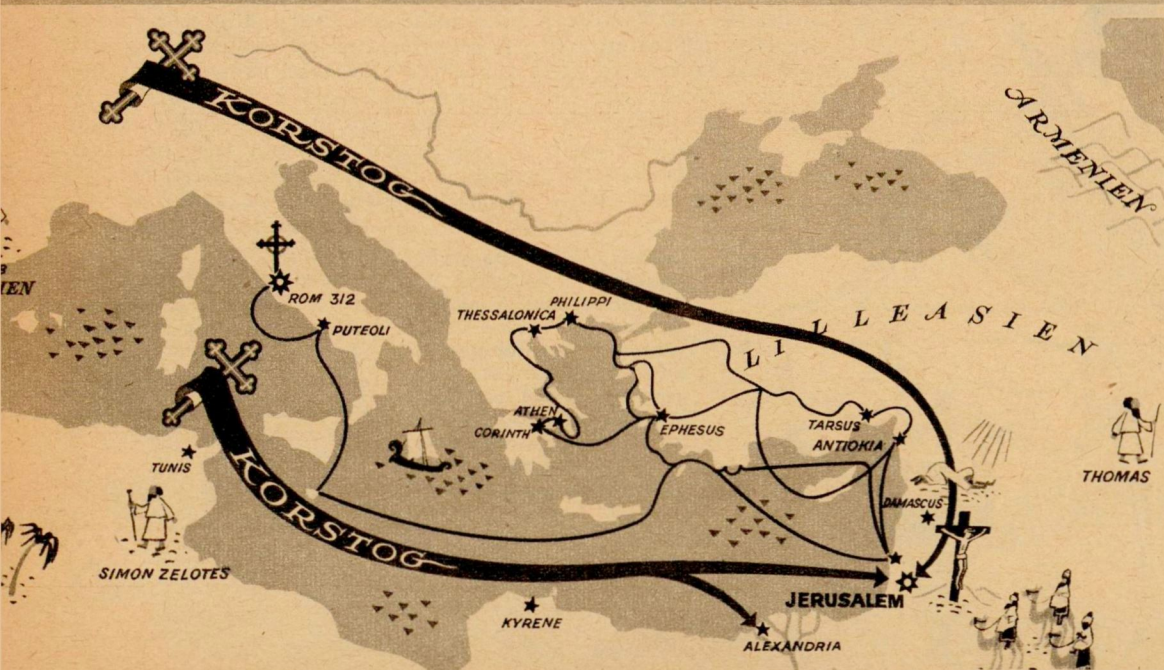
Marskandiseren forærede mig det hele, men de gamle priser viser klart, at vi ikke skal fæste alt for megen lid til de ældres fantasier om, „hvor billigt alting var“.

Sandheden er nemlig, at alle de gammel dags metoder, man anvendte i industrien dengang, hindrede priserne i at gå virkelig i bund. Navnlig det mekaniske legetøj og forskellige andre tekniske frembringelser var i århundredets morgengry ofte noget ganske nyt – og derfor temmelig bekosteligt. Og når mange af de mosgroede herligheder alligevel ser ud til at have været billige, skyldes det ganske simpelt, at vi har fået mange flere penge mellem hænderne – desværre, uden at de er blevet tilsvarende mere værd. Først ved at gange alle de gamle priser med fire eller fem, vil vi få det rette billede af, hvad det kostede at gå på juleindkøb.

Derom vil jeg holde et belærende foredrag for den samlede familie ved julekaffen i år. De kulinariske lækkerier til julebordet er ikke med i det her oprullede billede. Under min higen i gamle tidender har jeg dog konstateret, at julegæssene i år 1900 noteredes til 55 øre pundet, mens en god kalkun kostede 4 kr. *Sanket Klaus.*

Julegave-skikken har stolte traditioner: Allerede da det første danske juletræ tændtes for 145 år siden, huserede gavefeberen. I sidste århundrede blev gaverne hængt vindpakkede på træet, og her har tegneren fantaseret over et juletræ fra århundredskiftet, belæst med glørværdige ting og sager.

Gå hen og gør alle folkeslagene til mine discipie

EFTER OPSTANDELSEN gav Jesus apostlene den såkaldte missionsbefaling: ... gør alle folkeslag til mine discipie. Apostlene menes ligefrem at have delt den kendte verden mellem sig, de drog i hver sin retning for at forkynde evangeliet: Peter kom til Rom, Jacob til Spanien, Mathæus til Æthiopien, Simon Zelotes til Marokko, Thomas til Indien og Kina. Paulus var den, der fik størst betydning for kristendommens udbredelse i det første århundrede. Oprindeligt havde han forfulgt kristne, men efter at Kristus havde åbenbaret sig for ham, blev Paulus den store, rejsende missionær.

Hans rejser er angivet med sorte linier på det lille Middelhavskort. Ved år 100 var ca. 200.000 af Romerrigets folk kristne, to hundrede år senere en femtendedel (ca. 8 mill.). Efter at kejser Konstantin den Store i 312 ved Rom havde set korset i skyerne og hørt røsten: Ved dette tegn skal du sejre! varede det ikke længe, før den tidligere forfulgte religion blev romersk statsreligion. Så spredtes ordet. I 432 kom Patrick til Irland, prædikede den nye lære og drev – efter legenden – alle slanger ud. 496 blev frankernes kong Chlodoveg kristnet i Reims, 596 kom Augustin til England, 720 kom Bonifatius fra England til Tyskland, 826 blev danskerkongen Harald Klak døbt ved det tyske kejserhof, og han rejste hjem med munken Ansgar i sit følge. 829 var Ansgar i Birka ved Mälaren. I slutningen af år 900 havde ordet lydt i hele Skandinavien, år 1000 vedtog det islandske althing, at kristendommen var den nye tro. Omtrent samtidig nåede ordet til Rusland. Mis-

sionsarbejdet havde båret frugt. Tusind år efter Kristus var så godt som hele Europa kristnet. Men samtidig var en ny religion opstået, som fra Arabien havde bredt sig i Mellemøsten og Nordafrika. De hellige byer kom i muhamedanernes magt, derfor korstogene fra 1100 og til 1200. En kort overgang kom det hellige land på kristne hænder, men tabtes atter. I Norden gik korstog til de hedenske østersølande, bl. a. Valdemars berømte tog 1219 til Estland. Samtidig med denne blodige kamp for kristendommen drog munke også ud for at forkynde evangeliet på ublodig vis. Frans af Assisi drog til Syrien og Ægypten, medlemmer af hans orden nåede videre omkring, een kom helt til Peking.

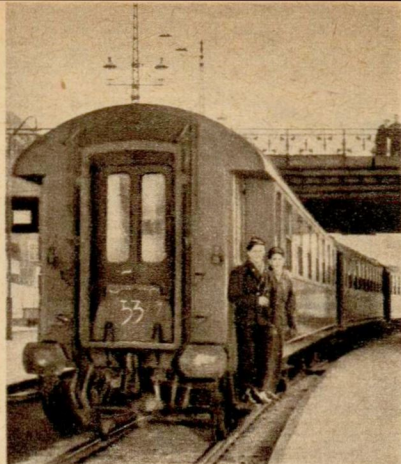
Columbus's opdagelse af Amerika gav den kristne mission en ny, rig periode. Han og de andre store opdagelsesrejsende havde missionerende munke i deres følge. Virksomst var jesuitterne, der i 1610 samlede 100.000 indianere i et nærmest kommunistisk samfund i Paraguay. 1620 kom

„pilgrimsfædrene“ til Nordamerika. De strenge, engelske protestanter, der var udvandret i skibet MAYFLOWER, begyndte den protestantiske missionsvirksomhed i den nye verden, og lagde samtidig grunden til det moderne USA's vældige fremgang.

Danmark har spillet sin store rolle i det missionerende arbejde: 1706 i Indien, 1721 i Grønland, 1732 i Vestindien.

Midt i 1800-tallet åbnedes Kina og Japan for de hvide magter og dermed også for missionen. Samtidig begyndte Livingstones rejser i Afrika. Ved århundredskiftet var der næppe et område i verden, hvor ordet ikke var blevet prædikeret. Men missionen arbejder stadig. En af dens største skikkelser er Albert Schweitzer, som har virket ved Kongofloden siden 1913. Med en svag skygge viser kortet de områder, hvor andre religioner dominerer. Her er missionærenes arbejdsmark, ofte under vanskelige forhold, ofte under vilkår, der minder om de første missionæres martyrier. Historien gentager sig altid.

MED JULETOGET

Rigtig jul er det ikke før hele damptåger indhyller Københavns hovedbanegård som på billedet t.v.

På billedet nærmest her ved ruller et tog op ved perronen, herunder kommer togfører og lokomotivfører om køreplanen.

Om ganske få dage skifter mange danske familier opholdssted — i hvert fald for en kortere periode. Julerejserne hjem til slægt og venner begynder, og dermed sætter årets største togtrafik ind — forhåbentlig uden snevanskeligheder

ALLE, der på nogen måde kan se udvej herfor, rejser hjem til jul. I titusindvis myldrer glade og forventningsfulde jule-rejsende frem på banegårde og rutebilstationer, og tiden umiddelbart før og efter jul er statsbanernes mest travle. Alt disponibelt mandskab og materiel er sat ind for at skaffe alle hjem — før gåsestegen er blevet kold på julebordet.

Danmark er et stort land — i hvert fald i rejsemæssig henseende. Men det er karakteristisk, at det store ryk i juletrafikken ligger fra København mod Jylland. Julen i provinsen må tilsyneladende have større tiltrækning end højtiden i hovedstaden, for den trafik, der bringer julerejsende til København regner DSB for intet i sammenligning med den vestgående trafik.

De tørre tal fortæller lidt om Københavnerne længsel efter en provins-jul. Sidste jul steg næsten 118,000 københavnere ind i juletog, som førte dem til Korsør og videre vestpå, medens nærtrafikken befordrede næsten 100,000 mennesker. Hertil kommer de tusinder, der tog med Kalundborg-Århus forbindelsen og togene sydpå.

Hvornår skal man tage med juletoget, hvis man vil slippe for alt for megen besvær i forbindelse med rejsen hjem til jul? DSBs erfaringer i så henseende går ud på, at den 22. december fra middag vil blive årets allerstørste rejsedag. Ca. 50 tog forlader København i retning mod Korsør, og de bliver erfaringsmæssigt meget tæt besat — så kan man komme afsted bare en

dag før, er meget vundet. Lillejuleaftensdag er også en meget stor rejsedag, men dog ikke helt så slem som den 22.

Hjemrejserne er straks mere fordelt. 2. juledag kommer der et stort ryk, men så er der et nogenlunde stort pusterum til 1. januar, hvor de mange mennesker, der har fri for arbejde mellem jul og nytår, vender tilbage.

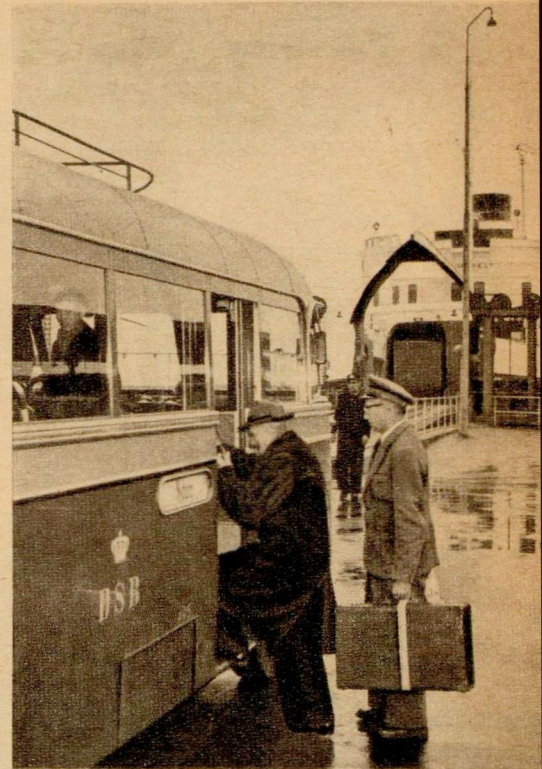
Julerejsen bliver år for år et større problem, fordi flere og flere mennesker synes, at man skal ud at rejse lidt i juledagene. At rejsen på dette tidspunkt af året er mere end almindelig besværlig spiller for så vidt ingen rolle, for jule-rejsen er en ganske særlig oplevelse, som uløselig hører med i billedet af de rigtige juleforberedelser. Overfyldte vaggoner, dårlig luft og grædende børn, forsinkelser og eventuelle snestorme går altsammen op i en højere enhed, i hvilken titusinder af rejsende ganske mod sædvane er venlige, høflige og smilende, hjælper hverandre tilrette og undlader at skælde togføreren ud, fordi toget er en time forsinket i ankomsten til Vejle.

Lugten af vådt tøj, røg og damp fra de overanstrengte eksprestogsmaskiner og synet af Storebælts trætte tjenere med armene fulde af smørrebrødsfade og kaffekander: — Det hører altsammen med i billedet, som dannes af de 200,000 mennesker, der ca. 1. december har skrevet til familien på Fyn, Jylland eller Lolland-Falster:

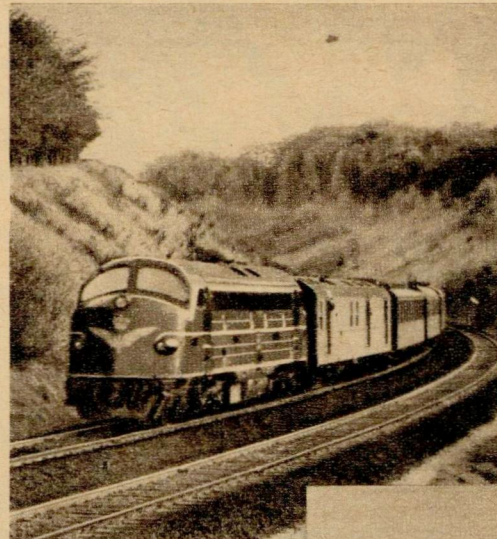
— Vi kommer hjem med juletoget...

Våde og blanke ligger skinner og sporskifter i vinternatten og venter på de mange tog, der skal føre de jule-rejsende frem til familie og venner.

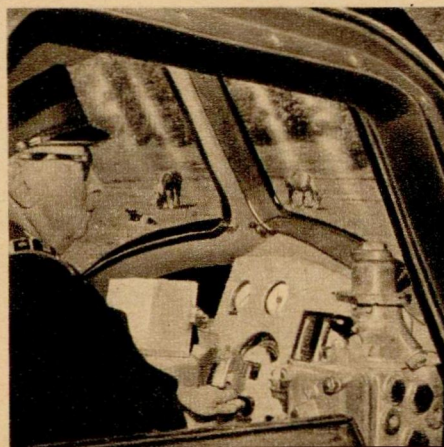

Juletrafikken omfatter også rutebilernes net, som „føder“ banernes hovedlinjer (billedet herover). Herunder suser juletoget forbi Hjulby station, og nederst tager bedstefar mod sine gæster.

Færgestyrmændene „ringer landgang“, og passagererne iler til de ventende tog på Nyborg færgestation. Så ruller togene videre gennem landet (billederne herover og herunder). På hver eneste station, hvor togene holder, er der hektisk travlhed ved rejsegodsvognen. Kufferter og pakker skal hurtigt ud og ind – og med særlig forsigtighed, det er jo julepakker, der er tale om (billedet t.v.). Nederst til venstre på siden en træt, lille passager med sin mor i færgens spisesalon. Der er jo meget, meget længere til morfar, end man regnede med. Efterhånden er det jo slet ikke længere morsomt at køre i tog. Lidt mad og et glas mælk gør godt.

Herover ses et af Danmarks allerældste nytårskort, der dengang samtidig gjorde det ud for julekort. Det er skrevet af en ganske ung pige i julen 1762 som en hilsen til hendes forældre og afsendes „Den 1. Januarii 1763“. Det kunstfærdige kobberstik er egenhændigt koloreret af afsenderen, der tegner sig „Deres lydige Datter Anna Hellena Møller“, og er forsynet med følgende nydelige digt:

Jeg med Aaret afsked tager
Og et Nyt nu træder til
Om forældre kær behager
Jeg Papier tillave vil
Og mit Ønske føre frem
Op til Himlens Gud for Dem.

HVEM OPFANDT JULE KORTET?

JULEKORTENES brogede stak hører i de fleste hjem til familiens kæreste julelæsning. Så mange næsten glemte tanker og minder vækkes til live igen denne ene gang om året, når julekortene går fra hånd til hånd, og den ivrige fordybelse bliver ikke mindre af, at de alle stort set er af samme lakoniske indhold, og at deres billedmotiver uden synderlig fantasi kredser om de samme ting: sne, graner, nisser o.s.v.

Hvorfra stammer egentlig denne velsignede juleskik, der hvert år rider postvæsenet som en mare i dagene før højtiden?

Æren for at have lavet verdens første julekort gør England krav på. Her var godtfolk for hundrede år siden i fuldt sving med at genoplive den julens festivitas, som var døet hen på grund af de „rettroende“, puritanernes sure indstilling over for alt, hvad der var hyggeligt og rart. I året 1843 gik en nu glemt engelsk maler op til skaberen af det berømte Kensington museum i London, sir Henry, og viste ham en tegning til et julekort. Selv om den ikke udmærkede sig ved overvættes kunstnerisk originalitet – sceneriet forestillede en glad borgerfamilie ved julebordet, omgivet af fattige, der fik gaver i form af mad og klæder – blev sir Henry

begejstret og lod „stille i 1000 kopier. ven af dronning Victoria menes at have lanceret“.

Puritanerne har sin argelse ved synet af en familie på sir Henrys ikke mere – skikke hast, navnlig efter 1860'rne blev forbe-

Julekort frabedes!

Julekortenes succes som en korrespondence afleverede i Victoria's ordentlige folks legitimitet af disse bjerge af julekort for en afskyelig sum på pæne familier med statsfinansministeren at pålægge salget en kløve gæves. For trekvart af den engelske generalpost var velkendte henstilling i tid.

Fra England brevede over kontinentet, her for alvor tog skikken i tationen bevirkede naturligere, men meget oftere til. Set med nutidens rædsler. Det må have som i 1886 fik den forfatter Lewis Carroll at skrive til sine venner frabede sig tilsende

Et børnejulekort fra hvor julekortene i de kommet på mode blev der på dette kort stod legtojs. Nedenunder lyksalighed. Religiøse

ørste julekort" frem-
y var i øvrigt en god
mal prins Albert, der
ret i England.
ret øjenbrynene i for-
isende og drikkende
ort, men det nyttede
sig med forrygende
roduktionsteknikken i
ortoafgifterne lavere.

tydeligt i en svada,
berømte blad *Times*
an klagede over, at
spandance blev sinket
n kaldte den nye skik
vøbe, som hærgede
tighed, og anbefalede
julekort-feberen ved at
kat. Protesten var for-
le siden udsendte den
ør første gang den nu
ende juleposten i god

ort-industrien sig ud
gså til Danmark, der
70'rne. Masseproduk-
t julekortene blev bil-
e deres udseende der-
mange af dem rene
den samme følelse,
tematikker og eventyr-
ene i eventyrland") til
en tid før jul for at
julekort – han kunne

victorianske England,
nde form for alvor var
rfamilierne. Juletræet,
ef, er rigt udstyret med
le vers om juletidens
er sjældne på datidens

ikke udstå deres smagløse
billedmotiver!

Som* i dag hentede
hovedparten af tidligere
tidens julekort deres illu-
strationsstof fra den verds-
lige verden og afspejlede
herved den afstand mel-
lem religionens højtid og
folkelige festligheder, som
puritanerne altid havde
været blandt de første til
at beklage. Talrige jule-
kort fra det 19. århundre-
de havde end ikke det
mindste med julen at
skaffe, bortset fra det på-
trykte ønske om en glæde-
lig jul.

Jeg hader rødkælke

En del af julekortene
lignede således indtil for-
veksling de såkaldte Va-
lentinsbreve, d. v. s. kære-
stebreve, der afsendtes på
Sankt Valentins Dag, den
14. februar, da fuglene
efter gammel folketro begyndte at parre sig. Ved
juletid sendte spøgefuglene blandt ungdommen
deres lykønskninger på Valentinsbreve til ensomme
ungkarle og gamle pebermøer i slægten.

Andre af kortene var prydet med sindrige blom-
stertegninger, værdige til optagelse i de højere
skolers botaniske lærebøger, fugle, fremfor alt rød-
kælke, og de traditionelle vinterlandskaber, der ofte
opvejede juletidens mangel på samme. Derimod
leder man forgæves efter de kære nisser på de før-
ste julekort. Ganske vist er nissen et ældgammelt
væsen i folketroen, men han sattes først forholds-
vis sent i forbindelse med julen. Den første danske
julenisse blev ifølge den
historiske forskning på
dette interessante felt teg-
net i 1880'rne af teater-
tegner Peter Ravn.

Ensformigheden på de
tidlige julekort fremkaldte
i 1869 følgende kommentar i et engelsk humorist-
blad: „Jeg ville ønske, at
en eller anden ville op-
finde et nyt lykønskings-
kort. Jeg hader disse evin-
delige rødkælke.“ Ingen
ville have ytret et sådant
ønske tyve år senere, for
allerede da bød julekort-
udvalget på titusinder af
motiver. Med den dristige
kunstneriske fantasi var
det dog stadig så som så.

Omkring århundredskif-
tet fik man den morsom-
me ide at lade julekortene
komme med aktuelle hen-
tydninger til tidens begi-
venheder – en ide, der
senere har floreret i rigt
mål. Borgmesteren i en
større by udsendte således

Den middelalderlige købstadfamilie på dette julekort fra 1870 er ikke på vej til kirke. Målet for dens vandring i den vinterlige gade er mere verdslig, nemlig julemiddagen hos vennerne, som det oplyses i kortets tekst: Måtte en god fordojelse følge appetitten, og sundhed følge dem begge. Bordets glæder spillede allerede dengang en stor rolle i folkelige opfattelse af juleens højtid.

dengang et julekort, hvorpå julemanden, siddende i
en af datidens primitive flyvemaskiner, strøede sine
gaver ned over byen i form af sporvogne, elektriske
gadelygter, værdige politibetjente og andre kommu-
nale velsignelser.

Hedenske „julekort“

Det første engelske julekort var dog ingenlunde
nogen original opfindelse, eftersom skikken med at
sende hverandre hilsener ved nytårstide er langt
ældre. Ja, selv så langt tilbage som fra romertiden
har man nytårskort i form af kunstnerisk prægede
lertavler, som de gamle romere havde for vane at

190 år gammel er denne danske jule- og nytårshilsen. Det håndkolorede kobberstik (ligesom det andet stik fra Dansk Folkemuseum, Nationalmuseet) har sit forbillede i det trefløjede alterbillede og viser til venstre de hellige tre kongers besøg, i midten julekrybben med Jesusbarnet og Jomfru Maria, og til højre Jesu fremstilling i templet. Brevet var indtrykt i hæftet kunstnerisk

sende hverandre omkring årsskiftet, ledsaget af gode nytårsønsker. På den måde benyttede f. eks. embedsmændene lejligheden til at minde kejseren om deres lydhed og loyalitet.

Som ægte hedenske skikke søgte den kristne kirke senere at udrydde disse „nyt-årskort“, men som det er gået på så mange andre felter, dukkede de op i nye former. Oprindeligt var julen som bekendt en solhvervsfest for det tilbagevendende lys, men mange af de dertil knyttede sædvaner fortsatte med at leve, efter at kirken i det fjerde århundrede efter Kristi Fødsel havde overtaget julefesten.

Hvad nytårshilsenerne angår, blev de op gennem århundrederne efterhånden så stærkt præget af den næsten samtidige julehøjtid, at man med fuld ret kan tale om en slags julekort. Typiske eksempler herpå er de håndkolorerede, danske kobberstik, gengivet på foregående sider. De stammer begge fra 1760'erne og er i Nationalmuseets besiddelse. Sandsynligvis er selve stikkene trykt i Sydtyskland, men enhver kunne købe arkene herhjemme, egenhændigt farvelægge motiverne og nedskrive sine ønsker til modtageren ved siden af illustrationerne, eventuelt med hjælp af en kalligraf, altså en „skøn-skriver“. Dengang var en hilsen i anledning af julen og det nye år et overordentlig smukt stykke kunsthåndværk, men selvsagt også langt dyrere end nutidens billige, kulørte samlebandsprodukter.

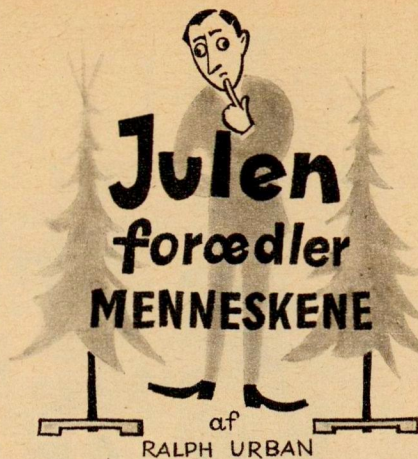
Julekort af jern

Lignende kunstfærdige nytårshilsener, udstyret med julemotiver hentet fra bibelen, var i det 18. århundrede meget udbredte i en række sydligere lande, bl. a. Østrig, Tyskland og Frankrig. Arkene var tilvirket med stor dekorativ sans og ofte udstyret med kniplinger og borter af papir, men de allerfineste var trykt på silke. En af de mest særprægede former for nytårskort, der har set dagens lys, udsendtes på den tid af et tysk jernstøberi. Kortene var nemlig lavet af støbejern.

Også den tekst, som præntes på papiret i gamle dage, bød på større originalitet end vore egne slidte julekort-fraser. Se f. eks. billedteksterne til de to gengivne kobberstik. De nydelige tilgælder ofte fulgte med, blev i de fleste tilfælde forfattet af afsenderne selv, og de vidner om en rigdom i udtryksformen, som ikke er vor forjagede tid beskåren.

Overhovedet betragtes juleposten i vore dage alt for tit som en byrdefuld pligt, det gælder om at få til side hurtigst muligt. Der bliver sjældent tid til andet end et „Glædelig jul og godt nytår o.s.v.“ – eventuelt med enkelte variationer. Gå blot julekortene fra Deres egne venner igennem og sammenlign deres indhold – De vil blive slået af den ordets fattigdom, som her stilles til skue.

Ikke mindst på dette felt har vi et og andet at lære af vore glørværdige for-gængere udi julekortets kunst.

„DET ER virkelig et dejligt træ,“ erklærede hr. Kryger stolt, da han lørdag eftermiddag kom hjem fra kontoret. „Rank som et lys.“

„Hvor har du stillet det?“ ville hans kone vide.

„I vaskekælderen,“ svarede manden. „I morgen sætter jeg fod på.“

Næste formiddag gik fru Kryger i byen med børnene for at se på butikker, det var nemlig søndagen før jul. Hr. Kryger blev hjemme for at lægge sidste hånd på sine forskellige småhverv. Først gik han op på loftet og fandt juletræsoden frem. Så vendte han tilbage til lejligheden for at styrke sig med et stykke ostemad. Inden han havde taget en bid, kimede det på hoveddøren. Uden for stod en mand med et træ, hvis grene var snøret fast til selve stammen. Manden tog til hatten: „Jeg vil gerne tilbyde Dem et lejlighedskøb. Jeg havde købt juletræ, og så kom dette her fra min svoger på landet.“

„Tja, jeg har skam også købt juletræ,“ svarede hr. Kryger, „men De kunne jo prøve lykken hos Stenders en etage højere oppe.“ Efter at Kryger engang havde haft et lille opgør med hr. Stender, sendte han alle uønskede handlende derop.

Hr. Kryger spiste i ro og mag sin ostemad, så væbnede han sig med en økse, tog juletræsoden under armen og gik ned i vaskekælderen. I døren stivnede han. Han kunne kun se vasketøj, der var lagt i blød, og nogle grannåle på gulvet. Selve træet var væk. Hr. Kryger slog sig for panden: Aha, sådan lå landet; den slubbert fra før havde ganske simpelt stjålet træet og haft den frækhed at ville sælge det til ham selv igen! Hvis nu hr. Stender – Kryger lod øksen og juletræsoden falde og styrtede op ad trappen. Ganske rigtigt, ved familien Stenders dør stod træet. Hr. Kryger fik nu en djævelsk indskydelse, og det kun nogle få dage inden jul! Han snappede træet og listede, så hurtigt han kunne, ned i vaskekælderen med det. Her tog han snoren af det, spidsede stammen til og slog foden på. Altsammen med lynets hast, for ude fra opgangen lød der et frygteligt spektakel. Kryger fuldenste sit skændige værk, stillede træet hen i et

hjørne og gik sin vej. Halvvejs oppe ad trappen mødte han hr. Stender. Denne, der ikke havde hilst på ham i de sidste måneder, blev stående. „Nu skal De bare høre, hvad jeg har været ude for! Mage til frækhed,“ råbte han opbragt. „Her var en mand ved døren, som absolut ville sælge mig et juletræ. Nå, jeg købte det og lod det stå her udenfor. Og så har fyren benyttet sig af lejligheden og taget det med sig igen! Nu er jeg på vej til politiet, jeg helmer ikke, før den karl sidder i tughuset.“

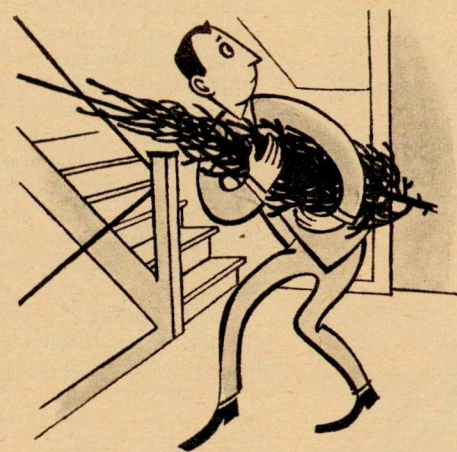
„Jamen, hr. Stender,“ forsøgte Kryger at berolige ham. „Hvis jeg var Dem, ville jeg ikke straks rende til politiet. Man kunne nemlig godt finde på at beskyldes Dem for hæleri.“

„Tror De virkelig?“ spurgte Stender betuttet. Så vendte han om og gik op ad trappen sammen med hr. Kryger.

Da fru Kryger kom hjem, trak hendes mand hende straks med ud i køkkenet.

„Du,“ hviskede han, „juletræet –“

„I guder!“ råbte han kone, „jeg har fuldstændig glemt at fortælle dig, at jeg stillede træet ind i vores egen kælder.“

Fru Carlsen skulle nemlig bruge vaskekælderen.“

Nedbøjet sneg hr. Kryger sig ned i kælderen, hentede træet frem og gik op til hr. Stender.

„Nu skal De høre,“ sagde han, „min kone er lige kommet hjem fra byen med et træ. Nu har vi to, så jeg vil gerne . . .“

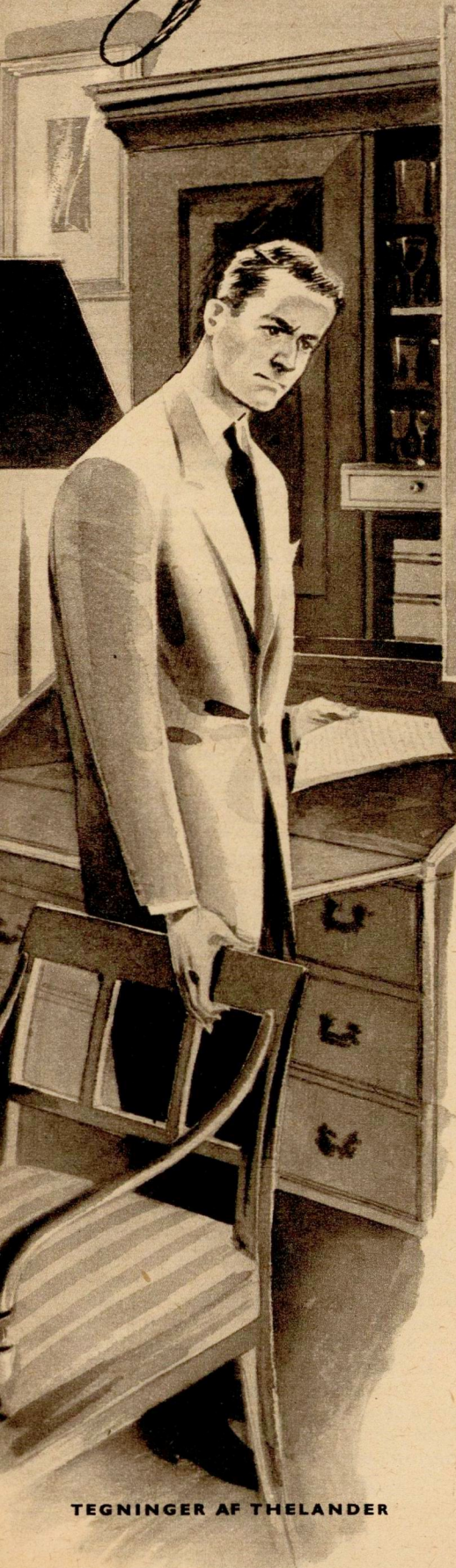
„Det er meget elskværdigt af Dem,“ takkede Stender rørt. „Og skal vi så ikke lad det gamle fjendskab være glemt? Men jeg kan umuligt tage imod det flotte træ, sådan gratis. Her er et lille beløb, så De ikke taber for meget på handelen.“

Hr. Kryger trykkede den udstrakte hånd kraftigt og stak femkronesedlen i lommen, da han ikke igen ville være uvenner med hr. Stender.

„Det er virkelig rørende,“ sagde fru Kryger næste aften til sin mand, „at se, hvordan tanken om den kommende jule-tid forædler menneskene og stemmer dem forsonlige! I morges mødte jeg fru Stender på gaden, og hun hilste på mig.“

Julebrevet

Fortælling af Torva Stenbolt

HAN FIK tidligt fri fra kontoret, så han havde god tid til at købe hendes julegaver. Han vidste ganske nøje, hvad han ville have. En flaske af den fine *Worth-parfume*, som hun holdt så meget af, men aldrig havde råd til at købe – et par kønne tinstager til hendes lille konsol – og så naturligvis de dejlige øreringe, der lå i den lille sølvsmedeforretning ved Kongens Nytorv . . . to dråber på spinkle sølvstikke, meget yndige og egentlig slet ikke så kostbare.

Han erindrede med et lille smil, at hun en dag havde sagt: „Så snart jeg får noget tilovers af husholdningspengene, stikker jeg hen og køber dem.“

Men hun fik aldrig noget tilovers. Hvordan skulle hun det? Børnene spiste som små okser, og hans egen appetit var der heller ikke noget i vejen med. Han burde i hvert fald holde op med at ryge, når de nu ikke havde råd. Men . . .

I grunden gik han altid rundt med en dårlig samvittighed overfor hende. Han syntes, hun var for god og fin til den tilværelse, han kunne byde hende. Og der var næppe udsigt til, at det blev bedre. Han ville hele sit liv forblive en kontorist i underordnet stilling. Han burde nok have holdt sig til landet. Men som så mange andre havde han ladet sig lokke af storbyen. Eet gode havde den da også skænket ham – Vera!

Sommetider havde hun taget noget rengøringsarbejde for at hjælpe på finanserne. Men det sled hårdt på hende. Hun var ikke synderlig stærk. Hun kunne heller ikke lide, at børnene var overladt til sig selv. Mads gik i skole om formiddagen, Morten om eftermiddagen, så én af dem var altid hjemme. Tilsidst havde han forbudt hende at gå ud og gøre rent – med det resultat, at hun aldrig havde en øre til sig selv.

Nå, men imorgen var det jul, og så skulle hun have sine længselsfuldt ønskede øreringe. Bare de nu ikke var solgt!

Det var de ikke. Han spekulerede på, om han skulle skrive et par kærlige ord til hende på et kort og lægge det i æsken. Men han opgav det. Han var sky for store ord. Han stammede fra Himmerland og var af en fåmælt slægt. Havde han nogensinde med rene ord fortalt Vera, at han elskede hende? Joh, det havde han vel – engang for længe siden, da han friede til hende. Men siden? – Nå, det kunne hun vel ikke være i tvivl om. Så godt kendte hun ham da, at hun sagtens måtte kunne mærke, hvor meget hun betød for ham.

Da han ringede på døren – de sædvanlige tre klemt – blev der ikke lukket op. Vera var vel på juleudstilling med drenge. Han lukkede sig selv ind.

Hvor skulle han gemme hendes gaver? Tinstagerne var intet problem, for de blev først bragt hen på kontoret imorgen. Men øreringene og parfumen? Hans egne skuffer duede ikke, for hun var tidligt og silde på jagt efter noget, hun kunne reparere eller fikse op på. I stedet puttede han tingene ned i hendes egen handskeskuffe – et virkelig sikkert sted!

Handskeskuffen var et levn fra hendes ungdomsdage. Der gemte hun tre par kostbare silkehandsker, som hun kun meget sjældent nænnede at gå med.

Under de lange, hvide selskabshandsker fandt han brevet! Det var hendes håndskrift. Han havde ikke et øjeblik haft til hensigt at snuse i hendes sager – havde aldrig drømt om, at der kunne være noget at snuse i. Men de første linjer på det smalle ark papir fangede i den grad hans opmærksomhed, at han simpelthen ikke kunne lade være med at læse videre:

Min egen elskede –

Dette er det første rigtige kærlighedsbrev, jeg nogensinde har skrevet – temmelig besynderligt, når det drejer sig om en kvinde i min alder, ikke? Men kærlighed tager ikke hensyn til alder. Da jeg var purung, troede jeg, at kærligheden tilhørte ungdommen. Du har lært mig, at jeg tog fejl. Ingen kærlighed kan måle sig med den modne kvindes.

Hvorfor elsker jeg dig? Ah, der er så mange grunde. Jeg elsker dig, fordi du er ærlig og hæderlig, og fordi du aldrig siger noget, som du ikke kan stå ved. Jeg elsker dig for din venlighed og din blidhed, og jeg holder af din smukke beskedenhed. Aldrig har jeg hørt dig prale. Du aner ikke selv, hvor charmerende du er.

Jeg elsker dig for din følsomhed og de sjældne smil, der gør dit ansigt så smukt i mine øjne. Jeg elsker din stemme og dine stærke, rolige hænder. Og din profil – den får mig til at ane, hvorledes du har set ud som lille dreng.

Udtrykker jeg mig klodset? Så kommer det nok af, at jeg ikke har nogen øvelse i at omsætte følelser i ord – der har ligesom aldrig været brug for det i min tilværelse.

Måske burde jeg også tie nu. Og dog – vi har krav på at vide, når en anden elsker os; jeg kan ikke udholde den tanke, at du måske aldrig helt skulle fatte, hvor usigelig højt jeg elsker dig.

Din Vera.

Han stod et par minutter uden at kunne sanse eller samle. Han følte sig ligesom lammet i sit inderste. Så lagde han brevet tilbage nøjagtig, hvor han havde fundet det, og stak mekanisk øreringe og parfume ned i en af sine egne skuffer.

Hvem var denne mand? Hvem var dette møster af et mandfolk, som hun var faldet for efter femten år som gift kone?

Blækket var helt frisk. Hun havde nok manglet frimærke, siden brevet ikke var sendt afsted endnu. Eller måske var en af drengene dukket op, da hun skulle til at skrive konvolutten, så hun i hast måtte gemme det væk . . . et sikkert sted!

Pludselig blev han grebet af raseri. Måske var han ikke en ideel ægtemand, men han havde dog gjort sit bedste. Han fortjente ikke at blive holdt for nar. Vera skulle nok få at vide, hvad han mente om hendes opførsel. Og skulle det komme til skilsmisse, ville han kæmpe til det yderste for at få drengene . . .

Hvad skulle han foretage sig? Det var svært at holde sig i ro. Han besluttede at gå en tur. Der foresvævede ham noget om, at en mand i hans situation burde gå ud og drikke sig fuld. Men det var for banalt. Det var synd for børnene, dette her – tilmed lige op til jul.

Han søgte de stille gader uden forretninger, uden lys og travle mennesker. Gader med tusinder af vinduer i grå husfacader. Han havde aldrig helt vænnet sig til dem, skønt han nu havde færdes blandt dem i sytten lange år. Når han trængte til luft, gik han gerne ned til

havnen og lod sig blæse igennem. Det gjorde han også nu.

På kajen, helt ude ved kanten, fik han øje på en spinkel skikkelse. Den sad sammensunken på en pullert og stirrede ned i vandet. Han gik nærmere og så, at det var en kvinde.

„Undskyld, men De er vel ikke syg?”

„Nej,” svarede hun. „Jeg sidder blot og funderer over tilværelsen.”

„Den kan også til tider være lidt broget,” indrømmede han.

„Jeg går ofte herud, når jeg er ked af det,” tilføjede hun.

Han følte et sæt fællesskab med denne vildtfremmede kvinde, der talte så åbent til ham. De befandt sig øjensynlig i samme sindsstemning.

„Er De tit ked af det?” spurgte han.

„Jeg tror faktisk aldrig, jeg kan blive rigtig glad igen,” svarede hun.

„Hvorfor ikke?”

„Åh, det er en længere historie. Den vil næppe interessere Dem.”

„Måske vil den netop interessere mig.”

Hun kiggede undersøgende på ham:

„All-right. I grunden er det lettere at betro sig til en fremmed.”

Der stod nogle tomme kasser tæt ved – dem satte de sig på. Han iagttog hende i det svage, disede skær fra en lygte. Hun var ganske køn – velklædt og særpræget.

„Min mand døde for et år siden,” begyndte hun. „Det var min skyld. Jeg havde haft et eventyr med en anden. Min mand opdagede det og blev rasende. Først sagde han en masse frygtelige ting til mig. Så tog han vognen og kørte afsted i forrygende fart. To timer efter genså jeg ham, men da var han død – smadret mod et træ. Den slags sker, når folk kører bil i ophidset sindstilstand. Og det var mig, der havde ophidset ham!”

„Hvorfor var De ham utro?” – Det var et nærgående spørgsmål, men mørket og den uvirkelige stemning gav ham mod.

„Fordi jeg trængte til lidt spænding,” svarede hun ligefremt. „Hverdagen var blevet halvgrå, og pludselig brød romantikken igennem som et solstrejf – det kunne jeg ikke stå for. I virkeligheden betød det intet. Det indså jeg bagefter – da det var for sent. Mit ægteskab var godt, men selv i de bedste ægteskaber kan hverdagen blive grå, ikke?”

Han svarede ikke.

„Nu kan jeg gøre, hvad pokker jeg vil,” fortsatte hun. „Jeg har venner – også gode venner. Men nu kan jeg kun tænke på ham, der er væk.”

Han kunne høre på stemmen, at hun kæmpede med gråden. Uvilkårlig greb han hendes hånd og trykkede den.

„De er et sødt menneske,” sagde hun.

„De har medlidenhed med mig. Sådan begyndte det også med ham – den anden. Han havde brug for min medfølelse, og derfra er der ikke langt til forelskelse. Det er ofte så lidt, der skal til: en gunstig lejlighed, en indsmigrende melodi, en trang til kontakt, en flygtig stemning –

som for eksempel i aften. De har ring på. De er sikkert gift. Og dog sidder De her og er ifærd med at lade Dem fange af en stemning.”

Han trak hånden til sig. Hun havde ret, denne mærkelige kvinde, der var så ulykkelig – og så sikker – og tiltrækkende . . .

„Her er koldt,” sagde han. „Jeg tror, jeg må gå.”

Han tog hendes hånd.

„De har hjulpet mig mere, end De aner. Bare jeg kunne gøre gengæld,” sagde han stille.

Da han kom hjem, var drengene kommet i seng, og Vera stod og snittede rødkål. Hun så op på ham og sagde:

„Jeg begyndte at blive helt ængstelig for dig.”

Det var typisk for hende, at hun ikke spurgte, hvor han havde været, og ikke bebrejdede ham noget.

Han kyssede hende på kinden som sædvanlig og svarede:

„Du var her ikke, da jeg kom hjem, og så fik jeg lyst til at gå en tur.”

Hun så henrivende ud i sit rene, stivede forklæde, og han følte et stik i hjertet ved tanken om, hvad han vidste. Men han var fast besluttet på at tage det fornuftigt – vente med at tale om det, til der kom en passende lejlighed, og så vise hende al mulig forståelse. *Hendes* hverdag var betydelig mere grå end den anden kvindes – intet under, at også *hun* havde trængt til lidt romantik. Det var for så vidt mærkeligt, at det ikke var sket før – at en køn og kvik pige som Vera i så mange år havde fundet sig tilfreds med en halvkedelig og borgerlig fyr som ham. – Men hvis bare han tog det på den rigtige måde nu, kunne alt måske blive godt igen. Foreløbig gjaldt det om at få julen overstået på en god og hyggelig måde – af hensyn til børnene.

Vera gjorde en masse ud af juleaften, hvordan hun så end havde fået råd til det. Der var gås på bordet – han brød sig ikke om flæskesteg! – og en dejlig fyldig bourgogne havde hun overrasket ham med. Juletræet var kønnere pyntet end nogensinde, og børnene var lykkelige.

Endnu lykkeligere blev Vera, da hun åbnede æsken med øringerene.

„Nej, hvor er de skønne, Niels!” råbte hun. „Kunne du virkelig huske, at jeg ønskede mig dem? Men de har været frygtelig dyre – og parfumen – og stagerne!”

Hun gjorde en pause. Så føjede hun til med ulykkelig stemme:

„Du får mig til at føle mig som et rigtigt bæst, Niels!”

Nu kom tilståelsen, tænkte han. De måtte hellere gå ud af stuen, så drengene ikke hørte noget. Han tog hende om skulderen, førte hende ud i entréen og lukkede døren efter dem. Så sagde han:

„Du behøver ikke at føle dig som et bæst, Vera. Den slags kan ske. Jeg forstår det på en måde godt.”

„Så *har* du altså opdaget det?” spurgte hun forbløffet.

Han svarede ikke. Det var svært at skulle indrømme, at han var gået i hendes private skuffer og havde læst brevet ...

I en spag tone begyndte hun:

„Det var altså disse juleforberedeiser – det blev så dyrt altsammen. Jeg kunne ikke få pengene til at slå til, og så var det, jeg hævede de hundrede kroner i banken. Jeg er ked af det, Niels, for jeg ved jo godt, at det er det eneste, vi har at stå imod med. Men jeg ville jo også gerne give dig en ordentlig gave, og så tænkte jeg, at hvis jeg tog noget rengøring efter jul, indtil jeg havde tjent pengene ind igen, så behøvede du slet ikke få noget at vide ... Men du har vel savnet sparekassebogen ...?“

Han afbrød hendes febrilske talestrøm.

„Vera, jeg er fuldstændig ligeglad med de hundrede kroner,“ sagde han sagte. „Det eneste, der interesserer mig, er om du stadig holder af mig, trods alt hvad der er sket?“

Hun så på ham og spurgte:

„Tvivler du på det, Niels? Vi taler jo aldrig om den slags, og ærlig talt – jeg har tit savnet det. Det er såmænd ikke længere siden end i går, at jeg sad og spekulerede på, hvorfor vi to dog er så bange for at sige „dyre“ ord til hinanden. Der er da ikke noget forkert eller fløvt ved at indrømme, at man elsker hinanden, tænkte jeg – tværtimod. Og så skrev jeg et brev, Niels – til dig! Og jeg græd lidt ved tanken om, at jeg nok aldrig fik mod til at give dig det. Hvis du har lyst til at læse det, ligger det inde i min handske-skuffe. Men du må ikke le af mig, vel?“

Han følte det, som gulvet bævede under ham, og han måtte svælge noget – en klump, der havde sat sig fast i halsen. Han stirrede på hende, først vantro, så glædestrålende. Altså var det altsammen hjernesvind. Hvor havde han dog været latterlig lille.

I samme nu stod billedet af kvinden på kajen for ham. Var det noget, han havde drømt? Nej, hun eksisterede virkelig. Et sted ude i byen sad hun og fejrede julen – måske omgivet af venner, men med ensomhed i hjertet – med smil på læben og sorg i sindet.

Og her stod han og følte sig dobbelt rig og lykkelig på grund af hendes ulykke! Det var uretfærdigt – men sådan er livet. Han følte en varm taknemmelighed mod den fremmede kvinde, der med sin bitre livserfaring havde hjulpet ham, så han ikke havde gjort noget overilet.

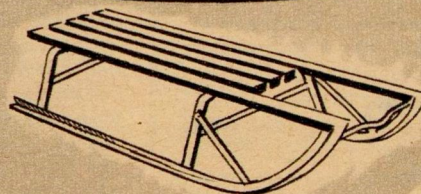
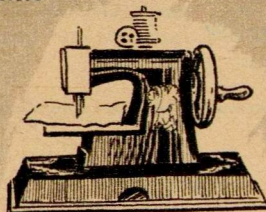
„Vera,“ sagde han. „Jeg har været en frygtelig træmand. Men jeg skal nok få indhentet det forsømte. Jeg er blevet en hel del klogere siden i går. Kom, lad os gå ind til drengene og danse om træet en gang til.“

Når børnene siden mindedes denne jul, forekom det dem, at der var noget særligt ved den. I den højtidsfulde stemning indgik en følelse af fuldkommen harmoni og lykke.

TA' PÅ Julemarked I BRUGSEN

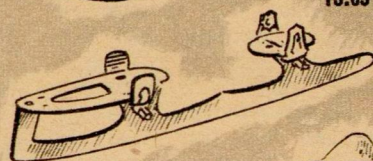
Symaskine nr. 6

Jern, lakeret. Med tråd og nål.
Med holder til fastspænding
på bord. Højde: 17 cm.
27.80

Kælke 39/80

Bronzeret jernstel
og jernmeder.
Lyse, lakerede trælister.
Længde: 80 cm.
13.65

Skøjter 252

Forskellige udførelser,
blanke og forniklede
til priser fra
20.60-31.85

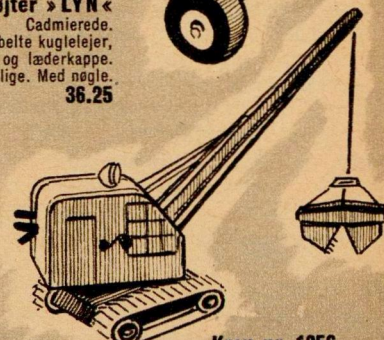
Dukke nr. 1231

Stof, med hoved af papmache.
Med lukkeøjne og fin
påkledning. Højde: 34 cm.
15.15

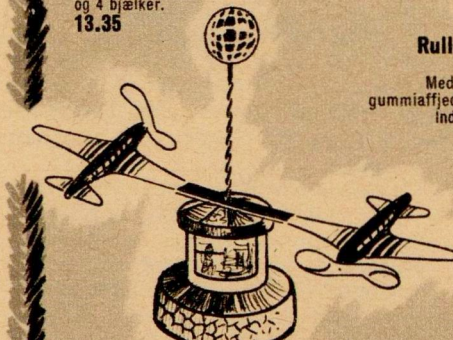
Rulleskøjter »LYN«

Cadmierede.
Med dobbelte kuglelejer,
gummiaffjedring og læderkappe.
Indstillelige. Med nøgle.
36.25

Byggesæt nr. 99

Plastic, sorterede farver.
Indhold: 88 sten, 8 vinduer, 2 døre
og 4 bjælker.
13.35

Flyvetårn nr. 200

Metal. Med fjederoptræk og 2 flyvemaskiner.
Fuld højde: 22 cm.
6.45

- det betaler sig at købe i BRUGSEN

Kran nr. 1256

Metal, lakeret. Med gummi-larvefodder.
Arbejder som en rigtig kran. Højde: 30 cm.
16.05

DEN LANGE JULENATTEVAKTEN

DEN STORE Finnmarks-vidda står i et hvitt kok. Snestormen brøler over den og tårner opp meterhøye fokkskavler¹⁾. De blir liggende som hvite barrierer bortover vidda. Nordlandets korte decemberdag er så svart at det nærmest er natt på vidda, enda det er midt på dagen. Sneen styrter som hvite vannfall nedover den. Det er som hele snehimmelen faller og faller ned over vidda.

Og orkanen lager hvite meterhøye skruer av sneen, rene tyfoner som tar med seg det som kan rives løs: kvister av dvergbjerk og vidje, moseflaker på de avblåste høydene og ryer som har gravet seg ned i sneen. Det er som en hvit demon er sluppet løs over vidda på juleaften.

En stor reinflokk har søkt ly i en av de små dalsenkningene. Reingjeterne²⁾, Per og Jon, og hundene, har krøpet sammen bak en stor stein, hvor snestormen ikke har så sterk tak. Reingjeterne er unge og de synes at snestormen er den verste de har opplevet. De hadde håpet at det skulle bli en julaften med stjerner og nordlys, så de kunne ha sunget de gamle julesalmene utover vidda. Det hadde de pleiet å gjøre tidligere julenetter, men denne gang har de nok med å passe på reinflokken.

Hvis snestormen blev for langvarig kunne det hende at dyrene blev grepet av panikk og begyndte å løpe unna³⁾ stormen, og det kunne bli den rene katastrofen hvis dyrene gikk utfor et stup⁴⁾. Det kunne også hende at reinflokken i flukten ville komme til å trekke over den finske grensen, og det ville si det samme som at den aldri ville komme tilbake til Finnmarksvidda. De finske reinsamene⁵⁾ leverte aldri tilbake norsk rein som var kommet inn i reinflokkene deres.

Reingjeterne sitter nedsnedd til langt oppover brystet. Det hjelper ikke at de av og til reiser seg for å ryste sneen av seg. De sner ned så snart de har satt seg. Det er streng kulde, men reingjeterne fryser ikke. Kulden klarer ikke å trenge gjennom

Lad Dem ikke forskrække af, at denne fortælling er trykt på norsk. Kun i originalsproget kommer dens værdier helt til deres ret, og norsk kan læses og forstås af enhver dansker – med undtagelse måske af nogle få ord, som forklares nederst på de respektive spalter.

de tykke peskene⁶⁾, og de har trukket huene langt nedover ørene for ikke å forfryse dem.

I de sterkeste vindkastene bøyer reingjeterne hodene. De ser ut som de sitter og bukker mot snestormen. Ansiktene er helt hvite av sneen og øynene er rødbe- tendte. Det er isskorpor langs pelskravene. Når de blir for tykke fjerner de dem med hendene. Til slutt fyker sneen slik sammen om dem at de blir sittende i en stor sneskavl. Sneværet hvirvler som askeskyer over dem. Selv om de sitter midt inne i reinflokken er det så vidt⁷⁾ de kan se dyrene. De har lagt seg ned i sneen og er blitt nesten helt begravet av den. Bare hornene stikker opp av sneen som en forkrøblet skog.

Så lenge reinen ligger, føler reingjeterne seg trygge for panikk i flokken. De håper derfor at dyrene vil bli liggende til snestormen er over. Den har rast i mange timer nu, så den må vel snart høre opp.

De to hundene er helt nedsnedde. Bare de svarte snutene deres stikker opp av snehavet. Reingjeterne stryker ofte hundene over hodene. Kjørtegen i snestormen. De vet at hundene er de eneste de kan stole på hvis reinflokken skulle sette sig i bevegelse. Selv ville de aldri klare å stanse dyrene, hvis de blev grepet av panikk. Dyrene ville velte som en lavine over dem, hvis de forsøkte det, men hundene kunne klare å stanse dem, når de bet seg fast i ragget⁸⁾ på dyrene i teten

Reingjeterne hadde regnet med at julaften ville komme til å arte seg slik, at de

kunne ha sittet i ro og mak i teltet og spist av den gode julekosten som var bragt dit av rikssamen⁹⁾ som eiet de tusen rein de vokter. Selv tilbragte rikssamen julen i Karasjok, hvor han hadde eget hus og stor familie. Han og familien kunne gå i kirken juledagen og høre på juleprekenen, og de kunne treffe mange kjente som var kommet fra vidda for å feire julen i Karasjok. Ja, rikssamene hadde det godt, mens reingjeterne deres måtte slite ondt på vidda i kulde og snestorm.

Nå, den rikssamen de passet reinen for var en bra kar. Han betalte dem ganske godt: to hundre kroner måneden og fem reinkalver hvert år. Det var ikke alle rikssamer som var så forståelsesfulle overfor reingjeterne sine.

Snestormen hujer fremdeles over vidda og snehavet renner forbi føttene på reingjeterne som hvit stri strøm. Den eldste av dem legger merke til at kameraten er sovnet. Han rusker i ham og roper: „Jon, du må ikke sovne i snestormen. Du må holde deg våken.“

Kameraten våkner med et ryk. „Jeg sov ikke,“ protester han. „Jeg blundet bare med det ene øyet.“

„Du skal ikke blunde med et øye,“ sier kameraten. „Du skal holde begge øynene åpne i natt.“

Kameraten svarer ikke. Han graver frem et brød av peskebarmen og begynner å gnage på den. Det er hård som stein, men det forsvinner etterhvert ned gjennom halsen på ham. Da han er færdig med å spise, sier han: „Jeg skulle gjerne ha hatt en røyk, men det er jo umuligt å få tendt pipen i denne jævlige stormen.“

„Tenk ikke på røyk,“ sier kameraten. „Du skal bare tenke på reinen i natt.“

Det går en lang stund uten at noen av reingjeterne order noe til hverandre. De gnir seg bare av og til i øynene for å kunne holde seg våkne, så de kan ha et øye med reinen.

Tankene deres går til teltet som bare er en kilometer vekk. I teltet var det en masse god julemat: kokt reintunge, margbein som kunne varmes opp, julebrød med

¹⁾ snedrive (hård). ²⁾ hyrde (rein-ren). ³⁾ bort – fra. ⁴⁾ (kant af) brat fjeldvæg, afgrund. ⁵⁾ den som ejer eller passer renerne (kan være hjemmehørende både i Norge, Finland og Sverrig). ⁶⁾ kofte af rensdyrskind.

⁷⁾ lige akkurat, kun lige. ⁸⁾ groft, stridt hår.

⁹⁾ en same, der er hjemmehørende i Norge.

rosiner, honningkaker og meget annet godt. Men i stedet for å kunne sitte og delikatere seg med julekosten, måtte de sitte ute på vidda i en forrykende snestorm, den verste de hadde opplevet.

Jon order noe om at snestormen vel snart må gi seg, så de kan gå tilbake til teltet og begynne å spise av julekosten.

Kameraten svarer at snestormen kan kommet til å vare enda mange timer, så det er best han slår tankene vekk fra julekosten. „Den løper ikke vekk fra oss,” sier han. „Det er forresten blitt julenatt.”

Den ene hunden begynner å knurre.

„Ser du noe Musti?” spør Jon. „Forstår du ikke at hunden knurrer fordi den er sulten. Den har jo ikke fått mat på mange timer,” sier Per.

„Men vi har jo ikke noe å gi den,” sier Jon. „Den må sulte til vi kan vende tilbake til teltet.” Han stryker Musti over hodet og sier: „Du skal få fete reinbein når snestormen er slutt.” Hunden begynner å slikke ham på skinnvanten.

Så dupper Per av et øyeblikk. Jon rusker i ham og roper: „Du må ikke blunde med det ene øyet. Du må holde deg våken.”

Jon begynner å gni seg med sne over øynene. Han har gjort det så mange ganger at han synes øynene brenner. Men det var den eneste utveien til å kunne holde seg våken.

Per dupper av pånytt. Jon roper inn i øret hans: „Per, hold deg våken. Tenk om det kunne komme russeulv.” Per er lys våken med en gang. Jons ord har virket som en bombe.

„Russeulv, sa du” roper han. „Har du sett noe til den?”

„Nei, det har jeg ikke,” svarer Jon, „men det er best å være forberedt på det

verste. Ingen vet jo hvor russeulven går i snestormen.” Hundene som har forstått ordet russeulv, begynner å knurre.

„Nei, ta det med ro Musti og Pergele,” sier Jon og stryker dem over de stive snelodne pelsene. „Det er ingen russeulv på vidda i natt.” Men hundene lar seg ikke berolige. De spisser ørene og værer mot stormen, men da de ikke får teften av russeulv i nesene, legger de seg atter ned ved reingjeterens føtter. Så får reingjeterne lyden av knirkende reintær i ørene. De har fått faresignalet: Reinflokken har satt seg i bevegelse og nu gjelder det om å få stanset dyrene. De presser seg gjennom snestormen ned mot reiflokken og med høye rop hisser de hundene mot den fremrykkende reinmassen som bryter seg som en bred flod gjennom sneen. Hundene går straks til attack, og det lykkes dem å få stanset reinflokken, men reingjeterne vet at det bare er en stakket frist. En reinflokk som først har satt seg i bevegelse unna snestormen kan ikke stanses. Den vil sprengte seg forbi hundene, ja, kanskje over deres lik i panikk.

Begge reingjeterne hisser hundene med høye rop og selv stiller de seg også opp mot den grå reinfloden som truer med å velte inn over vidda.

Men nettopp i det øyeblikk reinen påny begynner å bli grepet av panikk, stilner snestormen av og det blir en blå himmel over vidda. Reinflokken blir stående stille i sneen. Dyrene er helt kritthvite i pelsene og det henger lange, tynne isnåler ned fra hakene.

Hundene setter seg ned i sneen og begynner å bite isen vekk fra labbene. De bjeffer et par ganger høyt av glæde over at snestormen ikke lenger biter i pelsene deres.

Per sier: „Det var da det rene mirakel at snestormen sluttet så plutselig.”

„Ja, du kan så si,” svarer Jon. „Jeg trodde det aldri skulle ha blitt slutt på den.”

Vidda er full av fokkskavler, men reinen begynner å sparke vekk sneen mellom skavlene for å få tak i reinmosen. Dyrene er sultne.

Jon sier: „Det er full dag nu og himmelen er så blå at vi ikke vil få noen ny snestorm. Vi kan gå tilbake til teltet og begynne å spise julekosten. Men vi må ta hundene med oss. De er sikkert like så sultne som oss.” De blir stående enda en stund og se på reinen sparke opp sne for å få tak i reinmosen.

Så går de tilbake til teltet. Det første de gjør er å gi hundene margbein og reinkjøtt, så de kan spise seg mett etter den lange julenattevakt. Så varmer de opp reinbenene og begynner å delikatere seg med dem. De slubrer den feite reinmargen i seg med mange smekk med tungen, og da de er ferdig med den koker de seg sterk kaffe og begynner å spise julebrød og honningskake. De raper¹⁰⁾ høyt mens de spiser, en serie av rap.

Da de er mette, tenner de pipene og røyker karvablad¹¹⁾ så det blir tette grå røykskyer i teltet.

„Herre Gud, for en velsignet god julemorgen,” sier Jon.

„Ja, du kan så si,” svarer Per.

Hundene kommer ind i teltet og legger seg til å sove. De stryker dem over pelsene og sier: „Dere var flinke i natt. Voj, voj, så flinke dere var i snestormen.”

Hundene bjeffer og slikker hendene deres.

¹⁰⁾ ræb. ¹¹⁾ grovskåret bladtobak.

Kvalitet kan godt købes for små penge

- se nu f. eks. BLENDA, et virkelig førsteklasses vaskemiddel, selvvirkende med CMC. Det koster kun 1.40 for en stor pakke med 500 gram, og FDB garanterer for kvaliteten.
- Se Dem for - før De køber - og læg indkøbene, hvor besparelsen er størst. I tillid til kvaliteten køber jeg -
- ligesom 468.000 andre husmødre - mit forbrug i BRUGSEN.
- Gør som jeg - nyd godt af de fordele, BRUGSEN byder - og husk, at varerne med FDB-mærket er billigst, trods den høje kvalitet.

Jeg blev gode venner med urhønsene

Jeg savnede ikke højfjeldshotellet

En vinterferie i Norge skildret i tekst og tegninger af Karl Adser

TÆNK, hvor nedslående ens drømme kan ramle sammen som et korthus: Når man nu i årevis har drømt om en „rigtig“ juleferie på et „rigtigt“ norsk højfjeldshotel – på ski hele dagen i selskab med ligesindede, på ture i brunende sol, i finske badstuebade, i elegante spisesale med en glubende appetit på bordets herligheder, efterfulgt af dans og romantik under stjernerne og nordlyset – og har skrabt den nødvendige kapital sammen (uden at tænke på nytårsregningerne) – og derefter at stå over for den brutale kendsgerning, at der hverken er plads på Osloåden eller på noget op-tænkeligt hotel i hele den norske fjeld-verden.

Sådan gik det mig for et par år siden, da jeg ville undgå juletidens velkendte selskabelighed og på trods af al fornuft (altså at blive hjemme og spare sammen til kreditorerne) kastede mig ud i den store beslutning.

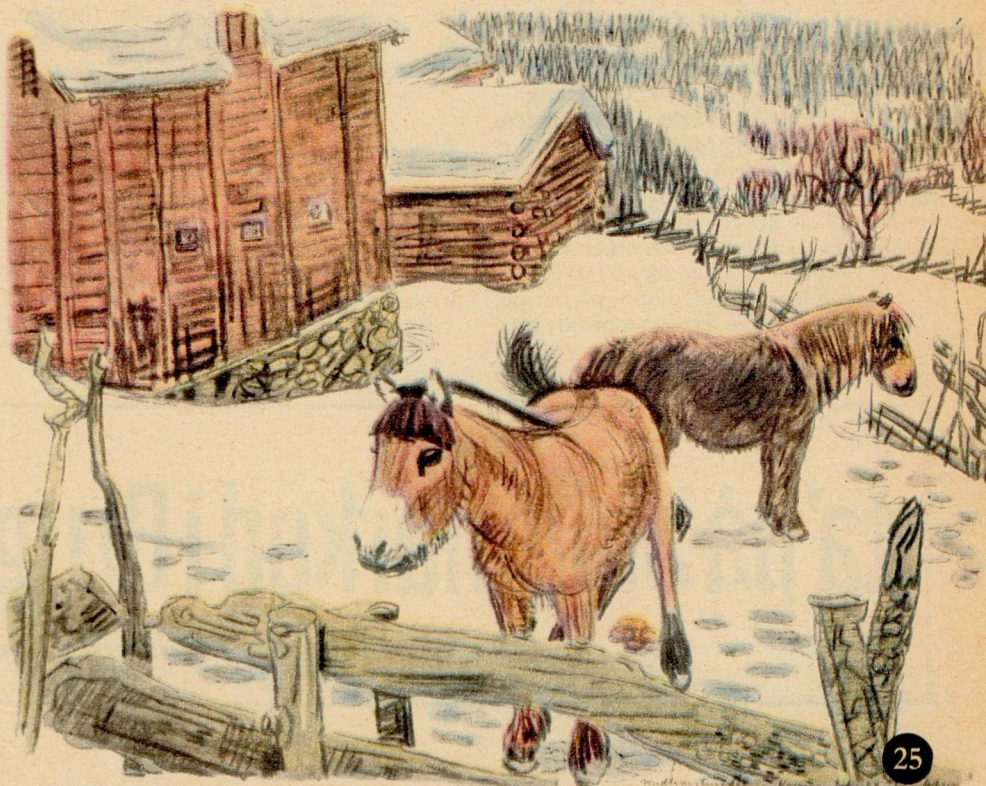
Hvad gør man, når man så brutalt føler sig udstødt af de lykkeliges rækker? Noget helt desperat gør man, nemlig begiver sig af sted – på lykke og fromme.

— og med de norske heste i deres varme vinterpelse.

Læserne skal slippe for referat af alle rejsens fortrædeligheder, indtil en bonde tog mig op i sin kane i et fjernt dalstrøg af Norge. Det meste af dagen kørte vi gennem en dal så dejlig, at jeg aldrig glemmer den. Sent om aftenen nåede vi vejs ende, bondens gård i en afsides liggende bygd. Jeg tørnede omgående til køjs i gæstestuen hos min kane-kusk, alt for bedøvet af rejse-træthed til at fundere dybere over følgerne af den aftale, jeg så optimistisk havde truffet tidligere på dagen om vinterophold hos denne helt ubekendte mand. Stedets beliggenhed eller husets formåen som feriehjem kendte jeg ikke det ringeste til, så det kan næppe undre, at tvivlen gnavede mig i sindet. Men med søvnen lukkes alle bekymringer ude. Og da jeg atter vågnede, lå eventyret uden for min dør, ventede på mig, kaldte på mig.

Decembermorgen

Decembermorgenens søvntunge øjenlåg åbner sig langsomt. Over mørke graner står en stribe guld, oven til indrammet af et gyldengråt vigende tæppe af nattens skyer. Frosten bider. Fingrene bliver hængende fast i metallet på skienes bindinger, da jeg i et øjeblik tankeløshed smider vanterne for at for at fumble med bindingerne. Men indvendig er jeg opfyldt af en skoldhed morgenkaffes livsalige varme. Godt udsovet oven på rejsestrabadserne føler jeg mig vældig oplagt til at foretage den forestående rekognoscering. At vågne op til dagen på et fremmed sted, hvortil

man er ankommet i buldrende mørke, at gå på opdagelse i dette fremmede, er en af livets mange glæder.

Og hvilket sted! Alt ser nøjagtig ud som i Kittelsens berømte tegninger i Norske Folkeeventyr (måske med undtagelse af, at Kittelsens lige så berømte trolde og nisser ikke er til at få øje på). Ingen benzin, ingen larm af biler. Bare kanebjældernes klang og skienes knirken i frostsneen. I spidse vinkler og i stejle linjer, med fundament af mosbelagte gråsten og med vægge af svære, rødmaledede tømmerstokke, ligger storbondens gård der på bakketoppen. Længerne er jættestore, fladerne er vældige. Hvem skulle tro, at sådan noget endnu er til? – Bygden er ved at vågne. Blå og gylden står røgen fra husenes skorstone lodret op i den klare luft i et spil af lys og skygge. Fjernt ligger nu gårdsdagen med dens mas og stræb for at nå alting til rette tid. Som flyttet ved et trylleslag befinder jeg mig i et eventyrige. Alle disse grå sten, alt dette grå træ, jeg her ser, anbragt i huse og gærder, ser ud som om det har stået urørt, siden det for hvem-ved-hvormange slægtled tilbage blev slæbt sammen til huse og gærder. I deres enkle hensigtsmæssighed, i deres formål: at beskytte mennesker, sæd og kreaturer mod fjender af enhver art, er disse norske huse og hegn af en uforlignelig skønhed. De er skabt af forhåndenværende materialer. Mennesker har lavet dem – og lavet dem godt – med megen møje og slid. Hver sten har skullet finde sin hvileplads dér for tid og evighed. Og naturen har pyntet med på værket. En gråsten er en pragtfuld mosaik af farver, der giver hinanden liv. Gærdestavene har det på samme måde. De står side om side med

Skiløb og kaneørsel glemmer man ikke i Norge, det er de eneste færdselsmuligheder i den dybe sne uden for de banede veje.

birk og ask, som har de skudt rod ned gennem det hele. For at begribe dette mærkelige indtryk, behøver man blot at tænke på noget rigtigt dødt, for eksempel på ståltrådshegn af den rigtige, kommunale, galvaniserede slags.

I et indelukke henne ved storbondens gård står to heste af den urgamle, norske race, i dejlige vinterpelse af gult og sort. Jeg mumler lidt hestesprog på rigtigt ravnorsk, og hestene forstår mig. De kommer hen. For anden gang i denne morgen trækker jeg vanterne af, men nu sker det med velberådet hu, idet jeg lader fingrene glide ind i dyrenes lødne varme. Jeg føler alt levende og dødt leve i mig ...

Som jeg kendte det hele

Feriedagene glider umærkeligt hen. De markeres ikke af oprivende begivenheder, og alligevel er de til overmål mættede med oplevelser, som havde jeg begyndt livet forfra, i en flunkende ny tilværelse. Tilvante forestillinger afløses af en ny vir-

kelighed, som den dag, jeg opdagede urhønsenes tilholdssted, og ved gentagne besøg oplevede jeg dem så intenst, som havde jeg kendt dem hele mit liv.

Al min færden foregår naturligvis på ski, ikke alene for selve skisportens skyld, men fordi den var nøglen til hele denne eventyrverden, al den stund, man ikke kan færdes i Norges dybe sne på anden måde. På de lange ture vokser jeg lidt efter lidt sammen med hele landskabet. Jeg føler, at jeg altid har kendt det alt sammen. Jeg kender vejen op til sæteren, som var det min barndoms skolevej. Jeg lærer det sted i skoven at kende, som jeg kalder

Den blå grotte, hvor på solskinsdage grannernes lange skygger på en mærkelig måde øger rumfornemmelsen, idet de farver hele skovbunden blå og akkurat når så langt, at de bare levner solen en lille plet så stor som en tallerken. Jeg bliver „på hat“ med folk, med stille, venlige bønder, der er uvante med turister. Inden afskedens time slår, er jeg ikke mere turist, men en af dem selv. Gerne bliver jeg her i eventyret og stilheden.

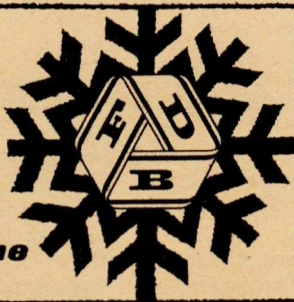
Men tilværelsens krav kalder mig tilbage til den såkaldte „virkelighedens verden.“

Ligemeget. En ferie fik jeg da ud af det, en ferie, der forekom mig adskilligt mere værd end de penge, den kostede. Og jeg lærte af hjertet et hjørne af Norge at kende.

Lad mig lige tilføje, at skønt jeg boede, hvad man ville kalde primitivt, savnede jeg ikke et eneste øjeblik højfjeldshotellets herligheder. Ja, jeg nåede end ikke at skænke dem en tanke.

ta' på Julemarked i Brugsen

- og få mest ud af husholdningspengene

JUL PÅ FYRPLADSEN

JEG STOD engang i en sydamerikansk havn og følte lyst til at se noget andet. Penge var der ikke til rejsen, men der lå et dansk skib i havnen, og det manglede en mand. Så blev jeg kullempet.

Jeg meldte mig ombord om aftenen, og næste morgen tidligt blev jeg purret ud til min første vagt – fra 5 morgen til 9 formiddag. Der var mørkt på fyrpladsen. Og varmt! Da jeg var kommet helt ned, stod jeg lidt for at orientere mig. Jeg kunne i mørket skimte tre mænd, og jeg kunne høre en raslen med jernstænger. Men så blev tre låger slået op, og vældige lyskegler vældede ud gennem rummet. De tre fyrbødere stod nu foran hver sin fyrlåge, og de arbejdede med lange, svære jernstænger inde i fyrene.

Vældige stykker sammenbrændte slagge blev trukket ud. Det glødede og spruttede. Det blev mit første arbejde at slukke disse slagge. I god tro hældte jeg en spand koldt vand over dem. Virkningen var fantastisk. Jeg troede, jeg skulle skoldes ihjel i varmen. Sådan blev dampen eksplosionsagtigt slynget fra de overhede slagge. Fra de gamle fyrbødere lød et tordenvejr af drøje eder. Jeg burde da vide, at jeg måtte holde mig på afstand, når dette arbejde skulle udføres, og jeg burde da også vide, at kammeraterne skulle varskoos, før jeg optrådte som „slukningsmand“.

Livet ombord de følgende dage var ensformigt og trædemølleagtigt. Døgnet to gange fire timers vagt i det hede fyrrum med de tunge jernstænger og de umættelige fyr, drev os i de to gange otte timers frivagt ind i køjerne, hvor vi læste lidt og sov mest.

Måltiderne var de eneste oplivende momenter i dagens trædemølle. Vi havde det sjældne held at være ombord i det, søfolk kalder for „et godt madskib“.

Den store damper var kendt for at være hurtigtgående. Men den havde været i uafbrudt fart i lange tider, og den havde nu i over to måneder ligget for anker i den sydamerikanske havn for at vente på last. Alger og havplanter havde bidt sig fast på skibets bund som uafrysteligst utøj, og denne beklædning hæmmede farten i betænkelig grad. Vi havde last inde, som skulle til New York, og så regnede vi så småt med, at vi derefter kunne være så heldige at få ordre for Europa, så vi kunne komme til at fejre juleaften

hjemme. Men som dagene gik, indså vi, at hvor bravt vi end fyrede, ville drømmen ikke gå i opfyldelse.

EN AFTEN PÅ FYRPLADSEN da vi netop var færdige med at rense fyrene og havde skovlet en utrolig bunke kul på, så der rigtig var fut derinde, foer vi pludselig fra hinanden. Det var, som en bombe sprang mellem os. Fra et af fyrene lød tordenagtige drøn, og en ildevarslenende syden og piben forkyndte, at en af kedlerne var sprunget læk.

Kedelvandet fossede ned over det mægtige bål i fyret. Dampen rasede ud gennem skorsten og ventiler. Alle fire maskinmestre stillede straks på fyrpladsen, mere eller mindre påklædte. Efter ti minutter, hvor ingen var sikker på, om noget endnu værre ville ske, blev alt igen stille.

Så forestod os det værste arbejde, der kan forefalde for folkene på fyrpladsen. Vi måtte ind i det brændvarme fyr for at udbedre skaden. Jeg måtte en tur derind som håndlanger. Ude fra modtog jeg våde og kolde sække. De blev lagt overalt i fyret på de glovarme jernriste, hvor vi arbejdede. Men på et øjeblik var de våde sække blevet kogende varme. Jeg modtog og afleverede sække rent mekanisk.

Da jeg endelig slap ud af ildstedets

EN SKILDRING AF TAGE NISSEN TEGNINGER: SECHER

helve, havde jeg en fornemmelse, som var jeg både levende stegt og kogt. Der var ikke noget med at gå til køjs oven på den tur. Jeg skulle gradvis afkøles og måtte derfor blive på fyrpladsen længe efter, at jeg var blevet færdig.

Næste vagt kom de tordnende drøn fra et andet fyrsted. Endnu en kedel sprang læk. Vi havde allerede været tolv dage i søen, vi var kun nået halvvejs, og nu sejlede skibet for kun halv kraft. Det så hyggeligt ud for vore juleudsigter.

Da skaden i den anden af skibets tre kedler var udbedret, fyrede vi igen af al kraft. Det kan nok være, der blev lagt i kakkellovnen. Og så gik det, som det næsten altid går. Når et skib begynder at rejse med uheld, følger det ene uheld efter det andet.

VI VAR KNAPT NOK nået på højde med Bermudøerne, før vi røg lige ind i en af Nordatlantens berygtede decemberstorme. Det gik ned i bølgedalene og op på bølgekammene så godt som i nogen rutchebane.

Mens vi svang kulskovlene under skærende skraben hen over den glatte jern-

dørk, bevægede denne sig under een på en vild og ubehersket måde. Vovede jeg forsøget at lempe kullene frem på en trillebør, så var det børen, der kørte med mig. Af og til hev den mig nok så ligegyldigt hen i en kulbunke.

Men alting får jo en ende, selv en uheldig sørøjsse. Der var stille og blank sø, da vi stævnede ind mod Frihedsgudinden. Og da vi havde kastet anker neden for New Yorks vældige skyskrabere, var det ligesom sliddet, kvalerne og uheldene blev fjernere og uvirkeligere, overstrålet af det langt større spørgsmål: Var der post?

Da andenstyrmanden havde fordelt posten, spredtes vi rundt om på skibet, for i fred og ro til at læse de mere eller mindre udførlige skildringer af alt det derhjemme, vi var rejst ud fra. Denne gang rummede posten endog en særlig spænding. Var der julepost blandt brevene? Hvis ikke, så kunne vi nemlig risikere, at vi først fik vor julepost engang langt ind i det nye år.

Men selv i havn er der noget, der hedder: arbejdsdag. For fyrbødere og kullemperer er der kedelrensning. Bevæbnet med pikhamre, skrabestænger og stålborster for at kunne fjerne kedelsten, sod og andre ubehagelige ting, kravlede vi ind i kedlens, nu heldigvis kolde indre. Først klokken fem om eftermiddagen kan man skeje ud, og så tager det tid at få alt snavset væk, komme i stadstøjet og få spist. Det vil sige, spise, giver man sig knapt nok tid til. Så meget andet skal nås i de få aften- og nattimer.

Men om dagen, inde i kedlens snavsede indre, var samtaleemnet: Hvor vil ordren sende os hen herfra?

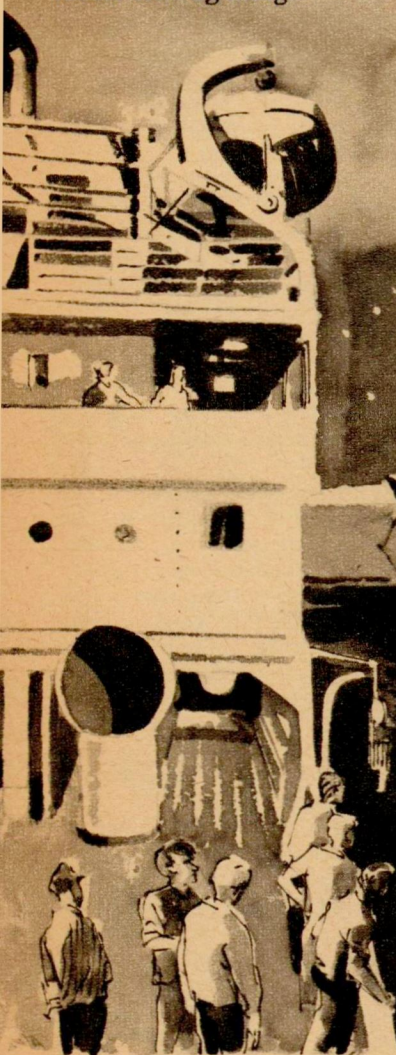
Vor ordre lød: Cuba – efter sukker. Vi så på hinanden og rystede på hovedet. Var vi nu solgt til at rakke mellem Cuba og Nordamerika i både halve og hele år med sukker? Den udsigt er ikke mange fyrbødere glade over. På det varme Vestindien er fyrpladsen som et filial af helvede. Og da der oftest er vindstille på disse breddegrader og dermed konstant for lidt træk, er det et frygteligt arbejde at holde dampen oppe.

SÅ STOD VI EN AFTEN ud fra New Yorks vældige havn med kursen sydpå. Byen svandt bort, men den enorme trafik til millionbyen var vi stadig midt i.

Pludselig og uden varsel kom tågen, og fik os til at gyse. Alt blev dødsens stille omkring os.

Vor dampfløjtes signal besvaredes med en endnu dybere tone. Der gik uvisse minutter – så kaldte fløjten igen, varslenende og ængsteligt. Fjernt forude svarede en anden damper. Atter minutter. Så

lød en dyb, melankolsk liden et sted inde til styrbord, og i næste nu svarede en skingrende, hysterisk hvinen fra bagbord. Dampere forude varslede meget nærmere ved. Tågen svøbte sig stadig tættere om os, flere og flere fartøjers sirener blandede sig i koret. Men vandet bare klukkede langs skibssiden. Maskinen var slået på stop, og vi ventede. Pludselig gav skibet ligesom et dybt suk og krængede stærkt over til styrbord. Der lød hvinen og skurten. I samme nu klaprede nervøse fødder frem og tilbage.

Et landstød og atter et, som var et tyllenslag svandt igen. Den klare, lyse himmel stod over os, og på det blanke, månelys hav lå en halv snes skibe i klynge som forskrækkede får. Nu skilte de sig ud fra hinanden, satte farten op og stævnede gennem natten bort mod hver sit mål. Da den skade, vi havde pådraget os ved sammenstødet, var ganske ubetydelig, satte vi atter kursen mod Cuba.

VI KUNNE REGNE UD, at vi kom til at fejre julen dernede, og beregningerne stemte. Juleaftensdag kastede vi anker på bugten ved Nuevitos på Cuba.

Ingen skulle på vagt, vi kunne uforstyrret fejre festen. Og vi gjorde det. I New York havde vi købt ind, så vi kunne dække bord i messerne med dannebrogsfarvede papirløbere og pynte væggene med grønt og julestads.

Da mørket faldt på, var alle klar til

nyårsaftensmiddag med både sild og skummet. Den raskede vi frem med, og samlede os op til officererne, der var samlet hos kaptajnen. Hele skibet var ualmindelig lattermildt og humørfyldt.

Midt under lystigheden var der een, der tyssede på os. Ud over bugten lød der i den stille tropenat harmonikamusik og danske julesalmer. Vi så lanterne fra et skib, der gled ind på bugten og kastede anker et stykke fra os. Vi samledes langs rælingen og sang Glade jul, dejlige jul ... Og ovre fra den anden damper faldt et helt kor af stemmer ind, så den gamle julesalme lød over den stille bugt.

Julemorgen, da vi noget øre og forstumlede kom på dækket, viste det sig, at den anden damper hørte til samme rederi som vor. Mine kammerater kendte de fleste af folkene derovre. Begge dampere gik rundt om pynten og lagde ind til kaj i Tarafa. Og så kunne vi fejre en rigtig juleferie i land.

Tredje juledag traf sig at være en søn- og, altså tre helligdage! Og to skibsbesætninger, der kender hinanden, kan få meget ud af tre helligdage på Cuba.

Halvdelen af beboerne i byen syntes at være værtshusholdere, som den anden halvdel af beboerne tilbragte dagen hos – med både kone og børn. Der blev ligefrem levet familieliv på cafeerne.

Vi nordboere med vore vikingeagtige tilbøjeligheder og opsparede mod på livet bragte unægteligt lidt forstyrrelse ind i denne idyl. Men cubanerne var alligevel henrykte for os. Selv om julen ikke betyder det samme for cubanerne som for os, så forstod de alligevel, at vi fejrede en fest, og de hjalp os med at få en fest ud af det.

De udfordrede os til fodboldkamp. Nu er sømænd jo ikke ligefrem trænedede fodboldspillere, så det blev en kamp, hvor fodbolden røg om ørerne på os, mens de små cubanere vimsede om mellem benene på os, og bolden havnede hver gang i vort mål – aldrig i deres. Cubanerne bankede os med elleve mål mod nul. Åbenbart fik hver mand på deres hold lov til at skyde et mål hos os. Men vi morede os dejligt, og da cubanerne som en slags plaster på såret inviterede os alle på en lang biltur ud mellem Cubas tobaksplantager og sukkermarker, kunne vi bagefter stikke til søs i bevidstheden om, at vi havde fejret en jul, som kun sjældent falder i sømænds lod.

festen, og så gik vi lempere hen midt-skibs for at hente julemaden. Jeg har allerede sagt, at vi var om bord i et „rigtigt madskib“, men juleaften syntes „høkeren“ ligefrem at have lagt hele sin sjæl i madlavningen.

Men vi var jo i troperne, og der var ulideligt varmt i de små messer. Derfor gik vi ud på dækket, da vi havde spist, og ved hjælp af kasser og planker fik vi rigget et langt bord med bænke op på en luge. Så kom kaffe, lagkage og cognac frem, og i den lune tropenat sad hele mandskabet her og festede.

Donkeymanden og jeg havde i al hemmelighed skrevet en julerevy, hvor vi var

– I bådene! Vi har stødt – vi synker ...

Tæt forbi os gled et lyshav, og vi forstod, at det var dampere, vi var stødt sammen med. Der var forvirring derovre, men så svandt lyde og lys bort i tågen. Atter lød kun signaler fra skibene omkring os. Skibets redningsbåde blev svunget ud. Vi stod og ventede, frysende og usikre. Tågen veg et sekund fra skibssiden, og vore nervøse blikke fangede et kort nu vandets kolde overflade. Tågen narrede os, vi syntes, vandet kom nærmere.

– I bådene! Vi synker ...

Så kom tredjestyrmænd. – Tag det roligt. Vi har kun ovenbords skade.

HUSKE INDEN JUL

VÆMMELIG

08 PIGENAVN

NORGE

KVIST

BEHAGELIG

MØNT

DEN-GANG

GLÆDELIG JUL!

FLOT

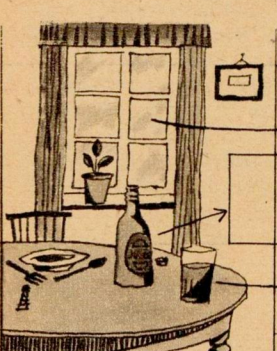
TITE

AMT

BJÆFFER

SCENE

PÅ LÆG

KENDE-ORD

PA-PE-

MEN-STØD

AMT

BJÆFFER

SCENE

TITE

PIGE-NAVN

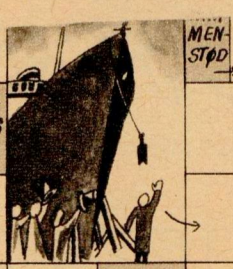
KARAKTER

KLAP-PES

U-BE-KENDT

FASE

RASMUS

TALORD

TALORD

SVERIGE

HØJTID

BYRDE

MADS-NIELSEN

TILPEBER-KAGE

LAND-OMRÅDE

LANDETS MEST SØLGT KAFFE

FLOD

MENNESKE-TYPE

SKUL-PLADS

GERNING

FAR

I

VEJR

EFTER S

LUFTART

IKKE

PORT

FYNBO

3ENS

TRÅD

UEFFEN

FORK.

ORGANI-SERET

SULE-KAR

FØR S

SPIDS

GL.ORD

SØVN

DØS

SPISE

PIGE

SORØ AMT

KARAK-TER

VIBORG AMT

MODBYDE-LIGE

RIGS-DALER

PIGE

ALS

LÅNER

ENG. HR.

PIGE

GAMMEL

SLINGRE

TANK

RETNING

OS

FEJL-FRI

GIV

ODENSE AMT

DRENG

LIGE

STE-D-ORD

JEG

SKÅL

TO ENS

NATRIUM

TELEGR. BUREAU

BARKET

PÅ REGNIN-GER

ADELS-MAND

TONS

BIORD

SKOLE-FAG

R.

JULE KRYDS

Blandt rigtige løsninger af denne kryds trækkes lod om gavekort på henholdsvis 200 kr., 100 kr., 50 kr., gældende til FDB-magasinerne eller magasin Anva. 4.-10. præmie er velpakkede gavekur med smagsprøver fra FDBs fabrikker. Løsningerne må være indsendt senest 5. januar 1957, adresseret: Samvirkens Julekryds, postboks 1229, København S. Skriv navn og nøjagtig postadresse i det frie felt til højre. Visse vandrette ord

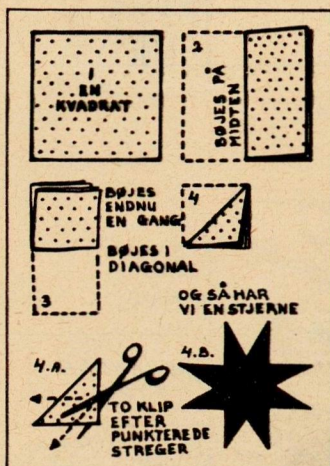
Mens vi venter på juletræet

SYNES I ikke også, at de sidste dage inden juleaften er frygtelig lange? Nu skal jeg hjælpe jer med at få tiden til at gå – men kun, hvis I er helt færdige med alle jeres julegaver, og er aldeles sikre på, at der er klippet juletræsdyr nok til at hænge på juletræet.

Hvad skal vi så lege? Ja, det er det store spørgsmålstegn. I ser det tegnet under disse linjer. Det blev altså til en mand. Men hvad er han for en fyr? Det kan I finde ud af ved at udfylde prikkerne i de fjorten sætninger, som nu følger. Prikkerne danner tilsammen tretten dyrenavne og et geografisk navn, og tager I begyndelsesbogstaverne for hvert navn og læser i lige rækkefølge, så kan I let finde ud af, hvad manden er. Prøv blot:

Han kunne springe som en Han var klog som en og kunne fløjte som en Han var stærk som en og kunne synge som en Sommetider var han dvask som et andre gange smidig som en Hver morgen var han sulten som en Undertiden gjorde han sig dum som et men kunne også være listig som en Han kunne kurre som en og svømme hurtigere end krokodillen i I træerne kunne han hoppe og springe som et og han var fuld af streger som en (Læg mærke til, at jeg ikke har sat punktum'er i disse linjer).

Og så kan I tage papir og saks frem, for nu skal vi til at klippe. Vi begynder med noget, der er nemt: et kvadratisk stykke papir (lige langt på alle led) foldes midt over først een gang derpå een gang til. Den fremkomne lille firkant foldes skråt, så det bliver til en trekant, og så klipper I i den

punkterede linie. Fold papiret ud, og I har den fineste lille stjerne.

Når I har øvet jer et par gange, og resultatet bliver helt fint, kan I gå over til at klippe i guld- eller sølvpapir, så kan stjernerne bruges til at pynte bordet med i juledagene. Og som juletræsdyr kan stjernerne også bruges, når I limer to stjerner bag på hinanden. Læg et stykke hvidt bånd ind lige før I klemmer til, så er der en pæn snor at hænge stjernen i.

Hvis jeg nu siger, at I skal prøve at tegne og klippe hinandens hoveder ud i papir, synes I nok, det lyder meget svært. Men det er det slet ikke, hvis I bærer jer ad på denne måde: Den af jer, der skal være model, for eksempel lille søster, stiller eller sætter sig mellem lampelyset og væggen. Der, hvor hendes hoved danner skygge på væggen, fastgør I med tegnestifter et ark papir og skynder jer at tegne et skygebillede af på papiret. Søster må sidde ganske stille imens, og det bliver nok det vanskeligste af det hele. „Fotografiet“ klippes forsigtigt ud og tegnes over på et mørkt, helst sort, papir. Sådan et portræt

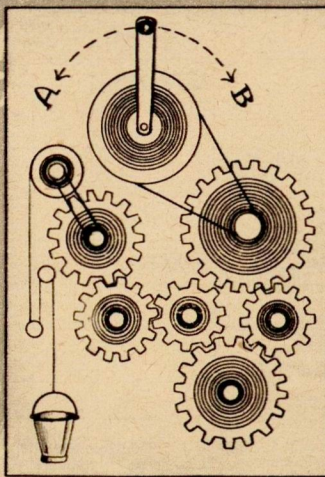
kaldes en silhouet, og jeg er vis på, at jeres mor vil blive glad for at få en fin silhouet af lillesøster i ekstragave.

Mens I har lampen stående, så den lyser på væggen, kan I prøve at lave en anden slags skygebillede, nemlig med hænderne. Man kan lave mange sjove figurer på den

måde, f. eks. en hare som denne her. Se om I kan få ham til at vippe med ørerne eller til at springe omkring på væggen. Hvis I samtidig kan fortælle en historie om Morten Hare, kan det blive til en hel lille filmforestilling. Jeg kender kun den gamle historie om Haren og Pindsvinet, men I kan sikkert lave en ny, der er meget bedre.

Nå, det er jo ikke sikkert, I allesammen forstår jer på at digte, så her er en opgave, der sætter de mekanisk kloge i arbejde. I skal studere denne Storm P.-agtige maskine og

søge at finde ud af, hvad vej håndsvinget skal drejes for at få spanden løftet i vejret. Skal der drejes mod A eller mod B?

Og så er her en opgave af en anden slags: En vinhandler efterlod sine tre børn 5 hele og 5 halve tønder vin og fem tomme tønder. Disse 15 tønder skulle deles lige mellem dem, så alle tre fik lige megen vin og lige mange tønder. Hvordan skulle det så deles? Nej, I må ikke kigge nederst på næste side.

Prøv så, om I kan stille otte 8-tal op, sådan at de tilsammen danner tallet 1000.

Her er en opgave, som I allesammen kan være med til, men så skal I lige have et stykke papir til. På papiret tegner I en hestesko, efter modellen her, husk, at der skal være seks sømhuller.

Nu gælder det om at dele hesteskoen i seks stykker, hvert med eet sømhul, men I må kun klippe to gange, og det gør jo opgaven en smule vanskelig.

Og så vil jeg også se, om I er flinke til at gætte gader!

En mor har fire sønner, og hver søn har en søster. Hvor mange børn har hun ialt?

Hvor har byerne ingen huse, havet intet vand, skovene ingen træer?

Hvad hedder den største jordomsejler?

To fædre og to sønner går på jagt sammen. De skyder hver en hare, men bringer kun tre hjem. Hvordan kan det gå til?

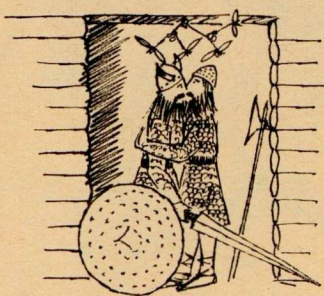
Hvis I kan lide at gætte gader, kan I jo prøve, om I selv kan lave nogle flere. Men måske trænger I snarere til at hvile hjernen lidt, og så skal jeg fortælle jer noget:

Jeg ved ikke, om I har en mistelten hjemme hos jer. Men i mange lande er det en gammel juleskik at hænge en

mistelten op, og de, som mødes under misteltenen, har lov at give hinanden et kys. Vil I høre, hvor denne gamle skik stammer fra?

Misteltenen holdtes i ære af det folk, som levede i England længe før Kristi tid, druiderne kaldtes det. Ved solhverv klatrede druiderne op i de hellige egetræer, hvor misteltenen – der er en snylteplante – voksede. De ville nemlig plukke en lykkebringende kvist til alle i stammen. Skikken med at kysse, indførtes af vikingerne. For dem var misteltenen i den grad et tegn på lykke, at de, som mødte en fjende under den, straks nedlagde deres våben og omfavnede fjenden. Hvor der hang en mistelten i en vikings dør, var det en indbydelse til enhver om at komme indenfor og besegle venskabet med et kys.

Vikingerne respekt for kysset under misteltenen kan henføres til sagnet om Freja – kærlighedens og skønhedens gudinde – og hendes søn Balder. Frejas udsendinge tog af alt levende det løfte ikke at gøre Balder fortræd, men de glemte misteltenen. En ond ånd – Loke – som var misundelig på Balders store held, benyttede sig heraf og dræbte Balder med et spyd af mistel-

tenen. Freja græd herover, så hendes tårer blev til klare, hvide misteltenbær, og dette bevægede guderne, så de atter kaldte Balder til live. Til tegn på sin taknemlighed sagdes det herefter, at Freja skænkede et kys til enhver, der gik forbi under misteltenen.

Ja, så blev I så kloge. Men måske vil I hellere have noget at le af, og så kan I jo prøve, om I kan se det sjove i denne vittighedstegning:

Men nu har jeg slet ikke tid til at snakke mere med jer, for jeg er nemlig ikke færdig med mine gaver endnu. Men jeg tror også, at I sagtens selv kan få den sidste tid til at gå med denne jule kryds- og tværs. Nogle af de ord, der skal gættes, står i form af tegninger, medens de andre lodrette eller vandrette gætteord står ovenover på sædvanlig måde. I skriver jeres navn og nøjagtige adresse på den hvide rand nederst på siden under krydsord og sender det hele til mig senest 5. januar 1957 med adressen: Onkel Eriks opgave, Samvirkes postboks 1229, København S. Blandt de rigtige løsninger trækker jeg lod om fem gode præmier til pigerne og fem til drengene.

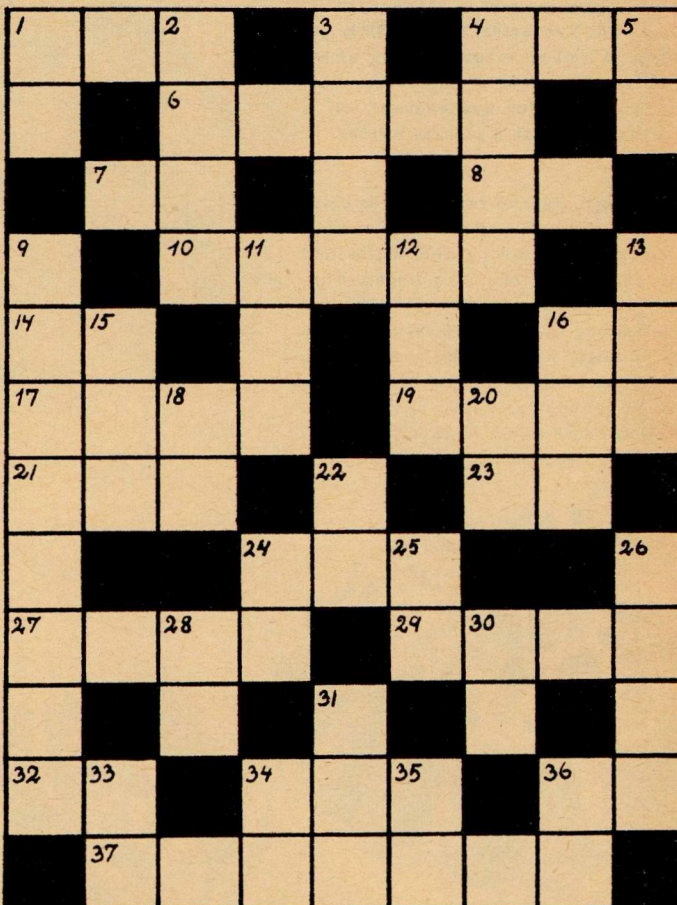
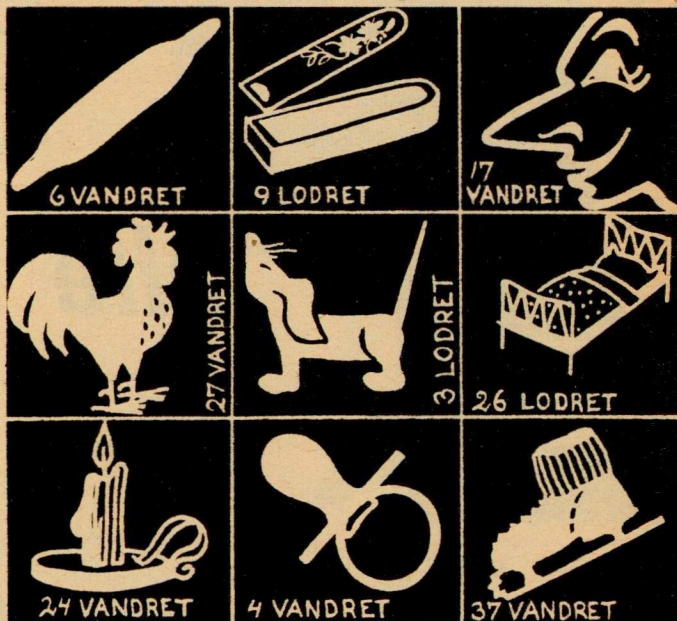
Og så: glædelig jul – og god juleferie!

Onkel Erik.

Spørgsmålsteget blev til en tusind- og søn. (4) månen. (5) det er farfar, far. (6) Gaderne; (1) 5 børn ialt. (2) på land. disse deles i næste "klip". I tre stykker med to søm i hvert, og ben af midt i skoens bøjning, så har skoens deles således: I klipper de to 888 + 88 + 8 + 8 + 8 + 8. — Hestehæder over i de 5 tomme rønder. — af vinen fra de 5 fulde rønder skulle — Maskinen drejtes med A. Halvdelen. Slange, Turteldue, Nilen, Ege, Ræv, gal, Døvendyr, Kart, Liv, Nøkket, med: Tiger, Ugle, Steer, Isbjørn, Natter-kunstner, og prikterne skulle udfyldes

VANDRET: 1. Lille dansk vandløb. 7. Vand. 8. I havet. 10. Er nødvendig for at kunne træde en cykle. 14. Kortenes enere. 16. Giver mælk. 19. Brag. 21. Ø ved Sønderjylland. 23. Drik. 29. Skyggefuldt sted i ørkenen. 32. Redskab. 34. Til spisning. 35. Bærer man byrder med.

LODRET: 1. Insekt. 2. Slagsmål. 3. Husdyr. 4. Køkkenredskab. 5. Udgør et par. 11. Træer. 12. Plantedel. 13. Legemsdel. 15. Pattedyr i havet. 16. Brændsel. 18. Betegnelse for dampskib. 20. Kalder man en række. 22. Mange huse. 24. Markredskab. 25. Dyr. 28. Antal. 30. Skramme. 33. Frosset vand. 34. Flydende vand. 35. Kendeord. 36. Tolv måneder.

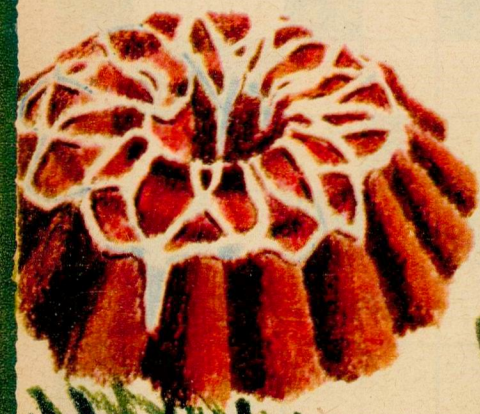

alle tiders julekaffe

CIRKEL KAGE

250 g Trekroner margarine, 250 g sukker, 4 æggeblommer, 1 stang vanille, 375 g Safir hvedemel, 1 tskf. FDB bagepulver, 1 1/2 dl ananassaft, 125 g småtskårne ananas, 100 g småtskårne valnødder eller nødder, 50 g grofthakket sukut, 4 piskede hvider.

Sukker og margarine røres blødt og blandes derefter med de fire æggeblommer. Vanillen hakkes fint, og melet sigtes med bagepulveret og blandes i dejgen. Ananas, ananassaft, sukut og nødder blandes i og til sidst de piskede hvider. Kagen bages ved ret svag varme (150°), og den skal bage i mindst 1 1/2 time, før den er gennembagt. Den bliver bedst, når den bages et par dage før, den skal spises. Pyntes med lidt hvid glasur.

CIRKEL KAFFE
fra BRUGSEN